

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

FUSIE VAN VENNOOTSCHAPPEN EN ARBEIDSRECHT

1. De fusie van vennootschappen is heden ongetwijfeld aan de orde van de dag. Bijna dagelijks vermeldt het Staatsblad nieuwe vergaderingen van aandeelhouders. De verhoging van de productiviteit en de rationalisatie van de bedrijfsactiviteit is steeds een aansporing geweest om vennootschappen samen te schakelen. Fiskale overwegingen hebben dit in het verleden dikwijls belet.

De hergroepering van ondernemingen kan zich op verschillende manieren voordoen (1). Aldus kan een vennootschap een andere opsorpen met dien verstande dat de eerste blijft bestaan en de tweede ontbonden en vereffend wordt. Samensmelting kan ook gebeuren door het inbrengen in een bestaande vennootschap van slechts één bedrijfstak van een andere vennootschap. Het is niet uitgesloten dat een vennootschap ook enkele elementen van zijn actief of passief aan een andere zou overmaken. Dit is evenwel geen fusie omdat de fusie tenminste veronderstelt dat gans het actief en passief *als geheel* worde overgemaakt. Er zou evenwel mogelijkheid bestaan dat een vennootschap haar *netto-actief* aan een andere zou overmaken. Deze vennootschap behoudt dus genoegzaam goederen om de schulden te voldoen (2). Men spreekt tenslotte eveneens van samensmelting wanneer twee bestaande vennootschappen gans hun passief en actief in een derde nieuw gestichte vennootschap overbrengen.

Dergelijke fusies geven aanleiding tot verschillende problemen, waarvan een deel zich op het plan van de wetgeving op de handelsvennootschappen stelt, een ander deel op dit van het burgerlijk recht, het fiscaal recht of van het sociaal recht. Wij wensen in deze nota vooral dit laatste punt even te belichten.

2. De wetgever heeft gemeend dat thans het ogenblik aangebroken was om *fiskale voordelen* toe te kennen aan samensmelgende vennootschappen. Zowel de wet op de inkomstenbelastingen als deze betreffende de registratierechten voorzien thans uitzonderingsbepalingen die tot doel hebben de samensmelting aantrekkelijker te maken.

Inderdaad worden alle verrichtingen die betrekking hebben op de verdeling van het maatschappelijk vermogen van vennootschappen die door samensmelting of opsorping vereffend worden, van alle belastingen op de inkomsten en van de nationale crisisbelasting

ontheven (3). Dezelfde voordelen worden toegekend voor het geval slechts één tak van het bedrijf met een andere onderneming zou samensmelten (4). De bestendig reeds belaste inkomsten en de inkomsten die in hoofde van de vroegere vennootschappen niet belastbaar waren ofwel reeds belast waren als reserve, zullen dit voorrecht in het kader van de nieuwe vennootschappen behouden.

Het wetboek op de registratierechten voorzag dat de fusie en opsorping van vennootschappen kon plaatsgrijpen aan verminderde registratierechten (5). Thans komt daar nog bij dat de duur van de nieuwe vennootschap mits de vervulling van zekere voorwaarden, op dertig jaar kan gebracht worden in tegenstelling met wat vroeger het geval was toen de duur van de nieuwe vennootschap samenviel met deze van de kortste der twee samensmelgende vennootschappen (6).

3. De eerste vraag die hierbij moet nagezien worden is deze met betrekking tot het *rechtskarakter van de fusie*. Er bestaat nl. in gans ons handelswetboek geen artikel dat betrekking heeft op de juiste aard van deze verrichting. Dit in tegenstelling met enkele vreemde wetgevingen waar inderdaad door de wetgever over de fusie werd gehandeld (7). Sommige gaan zelfs zo ver hieraan een afzonderlijk rechtsstatuut toe te kennen. Zij betitelen de samensmelting als een zelfstandige verrichting waar de goederen en schulden van de twee of meer samensmelgende vennootschappen overgaan in een nieuwe vennootschap op een dusdanige manier, dat de nieuwe vennootschap de rechtstreekse voortzetting is van de rechtspersoonlijkheid van de ontbonden vennootschappen. Er bestaat hier dus een continuïteit van rechtspersoonlijkheid die door de wetgever werd gewild (8).

Een dergelijke overgang van rechtspersoonlijkheid vindt men in ons recht niet terug. Iedere samensmelting veronderstelt steeds de voorafgaande ontbinding der vennootschappen en de daarop volgende vereffening ervan. Daar anderzijds krachtens art. 178 H.Wb. de ontbonden vennootschappen blijven voortbestaan voor hun vereffening is het uitgesloten dat hun rechtspersoonlijkheid in de nieuwe vennootschap zou overgaan (8bis).

Het is dan ook niet te verwonderen dat onze rechtsleer gezocht heeft naar de beste manier om de samen-

smelting van vennootschappen in te schakelen in de bestaande rechtsbegrippen. Daarom is het door sommigen voorgesteld als zijnde een verrichting waar de opslorpande vennootschap de persoonlijkheid van de ontbonden vennootschap voortzet zoals bij de overdracht ten algemenen titel waar ook de erfopvolger als het ware de persoon van de erflater voortzet ⁽⁹⁾. Deze opvatting die zeker een grond van waarheid bevat, angezien in feite alle goederen bij de samensmelting betrokken zijn, vindt evenwel geen absolute toepassing omdat de samensmelting slechts mogelijk is door ontbinding van de bestaande vennootschappen. Zij werd door het grootste deel van onze rechtspraak niet aanvaard ⁽¹⁰⁾. Anderen hebben gemeend dit te kunnen gelijk stellen met de afstand van een universaliteit, bv. een handelsfonds ⁽¹¹⁾. Dit ook is in zekere mate juist maar biedt geen volledige oplossing omdat de rechtspersoonlijkheid, die van groot belang is inzake handelsvennootschappen, afwezig is wat betreft de afstand van een handelsfonds.

De samensmelting van vennootschappen heeft in ons recht geen eigen karakter. Het zal daarom geboden zijn rekening te houden met de bepalingen van het handelswetboek en van ons burgerlijk wetboek. De bijzonderste daarvan is dat, krachtens een fictie, de ontbonden vennootschappen voor hun vereffening blijven voortbestaan.

4. Bij dit alles moet de werkelijke toedracht van de samensmelting in het oog gehouden worden. Twee vennootschappen die door ontbinding een nieuwe vennootschap vormen, hebben beide een volwaardig juridisch bestaan. M.a.w. het zijn beide rechtspersonen die in overeenstemming met de wet en hun standregelen onroerende goederen en roerende goederen bezitten, schuldvorderingen en schulden, brevetten of tekeningen, dus een gans actief en een passief dat zij tevens beheren. Deze vennootschappen zijn ook in volle aktiviteit. In de verschillende afdelingen werken soms talrijke werknemers, vertegenwoordigers, bedienden..., zij moeten bestellingen uitvoeren en ontvangen. Bij de samensmelting ligt het eigenaardige nu juist hierin dat deze ganse inboedel overgaat *in zijn geheel*, zoals hij bestaat en met het doel waarvoor hij bestaat.

Er is m.a.w. geen overdracht van goederen ten individuele titel: elke schuld, brevet, kontrakt of eigendom, wordt niet afzonderlijk en op zichzelf overgedragen. Aldus de verbintenissen: zij worden niet overgedragen *losstaand van het geheel* maar met in de achtergrond het bestaande actief, dat als « waarborg » dient voor de betaling ervan. Evenzo gaan de schuldvorderingen over.

Er is evenwel geen overdracht van schulden en schuldvorderingen alleen, van sommige elementen van het actief, of van het passief maar van *alle* bestanddelen die actief en passief vormen zowel in de materiële als overdrachtelijke zin. Zowel dus de materialen, machinen en gebouwen, als de handelsbetrekkingen, de lopende rekeningen en bestellingen, de handelsnaam en faam, de merken en tekeningen en alle rechten die aan dit geheel verbonden zijn of ermee gepaard gaan. Alle elementen van de samensmelgende activa en passiva moeten als elementen deel uitmakend van een geheel beschouwd blijven.

Tenslotte is ook de bestemming niet gewijzigd. Hierop kan niet genoeg de nadruk gelegd worden. Het geheel bestaat als handelsfonds, als uitbating van een bedrijf. *Het blijft daartoe bestaan*. Wat handel en nijverheid was wordt geen liefdadigheid of geen burgerlijke aangelegenheid. Het blijft handel en nijverheid. Vandaar de noodzakelijkheid al deze elementen te laten meetellen bij de omschrijving van de

fusie. Het ganse vermogen gaat niet enkel *in* haar geheel over naar de nieuwe vennootschap, het gaat ook over *als* geheel.

5. Op burgerrechtelijk gebied is het hoofdprobleem wel ongetwijfeld dit van de verhouding van de nieuwe en oude vennootschap tot de derden. Er kan overdracht van schuldvorderingen zijn, telkens de voorwaarden daartoe vervuld zijn, zodat de zekerheden en excepties blijven bestaan ⁽¹²⁾.

Men zal ook kunnen spreken van schuldvordering, maar men moet daarbij rekening houden met de bepalingen die in ons burgerlijk recht op de schuldvernieuwing betrekking hebben. In het geval van schuldvernieuwing door verandering van schuldenaar eisen art. 1273, 1275 van ons B.W. niet alleen het bestaan van het « animus novandi » maar tevens de toestemming van de schuldeiser. Het gevolg daarvan is dat de schuldeisers die hun toestemming niet hebben betuigd de oude vennootschap kunnen aanspreken (die zoals men weet voor haar vereffening blijft voortbestaan). Dit is ook het geval zelfs wanneer de nieuwe vennootschap gans het actief en passief van de ontbonden vennootschap heeft overgenomen en zich verbonden heeft de schuldeisers te betalen ⁽¹³⁾. Zij kunnen evenwel eveneens de nieuwe vennootschap aanspreken. Inderdaad wordt de nieuwe vennootschap door de stichtingsakte in de rechten en verplichtingen van de oude vennootschap gesubrogeerd, zodat zij de verbintenissen van alle aard van de vroegere vennootschappen moet overnemen.

Dergelijke toestand wordt anderzijds door sommigen gelijk gesteld met de overname van een universaliteit. De opslorpande vennootschap treedt dan in alle rechten van de opgeslorpte vennootschap op grond van art. 1122. Er wordt verondersteld dat de eerste bedongen heeft ten bate van de tweede ⁽¹⁴⁾.

Er zou ook van delegatie-overeenkomst kunnen gesproken worden gezien de nieuwe vennootschap het actief van de oude vennootschap ontvangt mits opdracht het passief uit te betalen. De oude vennootschap-delegant geeft opdracht aan de nieuwe vennootschap-gedelegeerde haar verplichtingen ten overstaan van de bestaande schuldeisers-delegatarissen te voldoen. De overeenkomst zou als delegatie kunnen betiteld worden wanneer de voorwaarden daartoe vervuld zijn, in hoofdzaak de toestemming van alle betrokken partijen ⁽¹⁵⁾. Dit zou des te meer voor de hand liggen daar de delegataris naast de nieuwe schuldenaar (gedelegeerde vennootschap) ook de oorspronkelijke schuldenaar bewaart (delegant). Met dit verschil evenwel dat de verbintenis tussen gedelegeerde (nieuwe vennootschap) en delegataris (schuldeiser), moet voortspuiten uit een overeenkomst tussen gedelegeerde zelf en delegataris. Dit is hier niet het geval. Immers hoewel de gedelegeerde zich bij de stichtingsakte verbindt gans het passief te voldoen, treft hij te dezer gelegenheid evenwel geen overeenkomst met de schuldeisers (in handelszaken soms zeer groot in aantal). Men staat hier dus in feite dichter bij het beding ten behoeve van een derde ⁽¹⁶⁾.

Er weze aan toegevoegd dat de ontbonden vennootschap ten overstaan van de schuldeisers niet automatisch bevrijd is door het feit van de opslorping en fusie vermits zij voor haar vereffening blijft voortbestaan: zodat ook schuldvernieuwend delegatie (waar de oude schuld *vervangen* wordt door een nieuwe verbintenis) niet verondersteld maar zou moeten bewezen worden ⁽¹⁷⁾.

Zoals het blijkt kan in feite naargelang de gevallen op verschillende rechtsfiguren beroep gedaan worden: op de overdracht van schuldvordering, de delegatie,

de schuldvernieuwing, het beding ten behoeve van derden. Dit op voorwaarde dat telkens de wettelijke vereisten zouden voorhanden zijn, en zonder dat de uitleg die voor elk geval afzonderlijk gegeven wordt mag ingeroepen worden om het *ganse* rechtsbeeld van de fusie of opsorping te omvatten.

6. Er kan hierbij tevens de aandacht gevestigd worden op het feit dat de schuldvernieuwing door verandering van schuldeiser gemakkelijker zal verwezenlijkt worden. Hier is immers geen toestemming van de schuldenaar noodzakelijk. Het volstaat dat de overdracht aan de schuldenaar betekend werd (art. 1690 B.W.) Dergelijke betekening is niet nodig bij een algehele erfopvolging, zodat zij hier per analogie eveneens door zekere rechtspraak niet wordt vereist (18). Gelijkwaardig met deze betekening is iedere zekere ondubbelzinnige kennis van het bestaan en de waarachtigheid van de overdracht bijvoorbeeld de wettelijke publiciteit die met de akte van fusie gepaard gaat (19).

7. Na deze onontbeerlijke inleiding van algemene aard stelt zich thans een andere vraag met betrekking tot de sociale verhoudingen. Welk is hier het gevolg van de samensmelting? Wij wensen dit even van meer dichtbij te onderzoeken.

Dezelfde problemen komen ten andere voor bij de opsorping van een onderneming door een andere vennootschap of telkens de werknemer sterft en een andere aan het hoofd van een onderneming komt te staan. Eveneens wanneer een vennootschap van een bepaalde soort in deze van een andere soort wordt omgevormd. Ook wanneer een vennootschap wordt genationaliseerd of onder sekwestre wordt geplaatst (20).

Voor de erfopvolging is er thans een duidelijke wettelijke regeling. Art. 16 van de wet van 10 maart 1900 op de handarbeidsovereenkomst (21) en art. 14bis van de wet van 7 augustus 1922 op de bediende-overeenkomst bepalen dat de arbeidsovereenkomst niettegenstaande het overlijden van de werkgever blijft voortbestaan.

De overige gevallen benaderen elk de toestand die zich bij de fusie voordoet, zodat vragen en antwoorden ook voor die gevallen zullen opgaan.

8. Er is eerst en vooral de verhouding werknemer-werkgever waarin beiden als schuldeiser en schuldenaar tegenover elkaar staan. Er is geen reden om aan te nemen dat hier een andere juridische oplossing geldt dan voor de gewone schuldverhoudingen. De arbeider die nog sommen te goed heeft — wegens loon of als vergoeding wegens kontraktbreuk, kan deze opeisen volgens eigen belang, ten overstaan van de nieuwe vennootschap of van de vereffening van de oude vennootschap. Tenware er een rechtsgeldige overdracht, schuldvernieuwing of delegatie ware tot stand gekomen. De arbeider die nog enige vergoeding verschuldigd is — wegens breuk, bijvoorbeeld, of ten titel van boete, of wegens aankoop van goederen of als terugbetaling van bij vergissing uitbetaalde lonen — zal geldig door de nieuwe vennootschap ter betaling kunnen opgeroepen worden, indien de fusie hem bekend was.

9. Van meer belang is evenwel het onderzoek van de toestand met betrekking tot de arbeidsovereenkomsten van handarbeiders en bedienden, van hoger of lager personeel, van vast personeel of handelsvertegenwoordigers. Hier staan wij niet voor een schuldverhouding, evenmin voor een enkelvoudige rechtsverhouding. Integendeel, de arbeidsovereenkomst brengt steeds een

reeks verplichtingen mede die gaan vanaf de arbeidsprestatie *sensu stricto* en de uitbetaling van het loon, tot alle andere die met de arbeidsverrichtingen verband houden: eerbiediging van het materieel, toepassing van de reglementen op de arbeidsveiligheid, respect voor de arbeidshiërarchie, enz. Deze verplichtingen komen — in hoofde van de werknemer althans — ten overstaan van een nieuwe juridische persoon te staan.

Kan men zich voor dergelijke overeenkomsten beroepen op de rechtsregelen van het burgerlijk recht?

Er bestaan hiertoe grondige bezwaren. De overdracht van schuld en schuldverhouding kan niet ter sprake komen: het zou immers eerst en vooral niet opgaan de samensmelting van alle betrokken werknemers te betekenen, nog minder om de voorafgaande goedkeuring van allen te verzoeken. De schuldvernieuwing kan hier evenmin als de delegatie worden toegepast. Er is immers geen overeenkomst tussen de ontbonden vennootschap en de werknemer. Verre van enige overeenkomst is er trouwens over het algemeen noch raadpleging noch kennisgeving. Vermits de arbeidsverhouding in wezen een wederkerige overeenkomst is waar verplichtingen en recht in volmaakte wisselwerking voorkomen, is de overdracht van de wederkerige overeenkomst burgerrechtelijk onmogelijk zonder de toestemming van alle werknemers die even goed als schuldeisers als als schuldenaars kunnen aangezien worden. Deze toestemming is even onontbeerlijk als men beroep doet op de rechtsfiguur van de delegatie, als op deze van de schuldvernieuwing (22).

10. Vreemde wetgevingen zoals de Franse (23) hebben ter zake gemeend te moeten ingrijpen. Zij zorgen er voor dat elke verandering in de juridische toestand van de werkgever geen ongunstige invloed kan hebben op de stabiliteit van de arbeidsverhoudingen.

11. Men zou kunnen beweren dat het ontbreken van toestemming meteen het einde betekent van de arbeidsverhoudingen. Een werkcontract met bepaalde termijn wordt verbroken zodat de oude werkgever de vergoeding wegens kontraktbreuk moet uitbetalen. Voor werkcontracten met onbepaalde termijn is evenzo de opzegvergoeding verschuldigd door de oude werkgever. De nieuwe werkgever zou tot niets verbonden zijn. Hij zou ook niet gehouden zijn om de arbeiders aan het werk te stellen vermits hij met hen niets zou te maken hebben.

Betwistingen in verband met de opsorping of samensmelting komen eerder zelden voor, maar men ontmoet wel een zekere rechtspraak die verband houdt met de gevolgen van de afstand van onderneming. Wij kunnen ons van de indruk niet ontdoen dat de rechtspraak geen vaste richtlijnen volgt en meestal zoekt de werknemers te beveiligen tegen de schadelijke gevolgen van een afstand die hun ten slotte vreemd is. Een deel van de rechtspraak meent dat deze afstand of fusie een einde zou stellen aan de arbeidsovereenkomst (24). Anderen zoeken hier de beginselen van de schuldvernieuwing (25) of van de delegatie toe te passen (26).

Vrij algemeen wordt thans aangenomen dat de ontbinding van de vennootschap geen reden is van heirkraft die zou vermogen een arbeidsovereenkomst te verbreken (27).

Het komt ons nochtans voor dat om de verschillende redenen die wij hierna zullen ontwikkelen er geen andere oplossing kan aangenomen worden dan deze: de arbeidsverhouding wordt door de fusie of opsorping niet ontbonden. Zij wordt evenmin vervangen door een nieuwe overeenkomst. De bestaande arbeidscontracten blijven daarentegen volwaardig en onveranderd voort-

bestaan met alle rechten en plichten die er aan verbonden waren.

De hoofdargumenten die deze stelling kracht bijzetten zijn naar onze mening kort samengevat de volgende: de betekenis van de «onderneming» in de arbeidsverhouding, de ware bedoeling van de verschillende partijen die bij de fusie of opslorping betrokken waren, de analogie met sommige oplossingen die in de wetgeving op de arbeidsovereenkomst te vinden zijn, en de algemene sociale en economische verbondenheid van het hedendaagse bedrijfsleven.

12. Wat geschiedt er inderdaad bij fusie, opslorping of afstand van bedrijf. Hoofdzakelijk een rechtshandeling in hoofde van de werkgever. Op een of andere wijze wordt een bestaande werkgever door een nieuwe vervangen. Wat houdt deze vervanging in? Deze omvorming impliceert niet alleen dat alle goederen van eigenaar veranderen, maar tevens dat de nieuwe eigenaar *in de functie van de vroegere treedt*. En dit niet slechts als schuldeiser of als handelaar, maar ook als werkleider en ondernemingshoofd. De overname van alle goederen geschiedt om de onderneming verder uit te baten. Er is geen ander doel voorhanden, al ontwikkelt zich dit in het kader van een andere vennootschap. Het doel waarvoor het bedrijf was bestemd wordt niet gewijzigd. Welnu tot het wezen van de onderneming behoren essentieel ook de arbeidsverhoudingen (28). Zij zijn een noodzakelijk bestanddeel van de uitbating. Meer nog, de arbeidsverhoudingen zijn niet enkel de onontbeerlijke maar tevens de meest eerbiedwaardige rechtsverhoudingen die de onderneming helpen vormen tot wat deze is: omdat zij betrekking hebben op de mens die de productieve en creatieve factoren van de onderneming gestalte geven. Uit de overname van de ganse onderneming volgt noodzakelijkerwijze de overname van alle arbeidsverhoudingen met de plichten en rechten die daaraan verbonden zijn.

Tot het bestaan van de onderneming is de tewerkstelling onontbeerlijk. Zij zal dan ook alle andere aspecten van de zaak primeren en ook juridisch insluiten dat de nieuwe werkgever die de onderneming in zijn vermogen overnam tevens alle elementen — zo materiële, financiële, juridische, als menselijke die er in voorkomen — volwaardig en ongewijzigd moet overnemen. Hij zal er niet enkel de plicht hebben maar tevens het recht bezitten de voorrechten uit te halen waarop hij kan beroep doen.

Dezelfde plicht rust op de werknemer. Inderdaad, wanneer men goed nagaat welke de oorzaak en welke de wezenlijke verhouding was van de verbintenis tussen werknemer en werkgever, ontmoet men in het overgrote aantal gevallen dit zelfde element: de onderneming.

De werkelijke betekenis en oorzaak van de arbeidsverhouding ligt niet in de verhouding werkgever/werknemer, maar in de verhouding onderneming/werknemer. Hoe zou het ook anders? Welke werknemer kent nog de «werkgever als rechtspersoon», zelfs in bedrijven van middelmatige omvang? De arbeider of bediende kiest het werk niet omdat het tot deze of gene vennootschap behoort, veel minder nog omdat het tot deze of gene soort van vennootschap behoort (N.V., S.V., ...) maar omdat hij zich in deze welbepaalde onderneming wenst in te schakelen om loon of wedde te verdienen. De onderneming bepaalde zijn keuze, niet de vorm of de abstrakte persoon van de werkgever. Waarom dan van deze juridische vorm het hoofdelement gemaakt dat zou vermogen de sociale werkelijkheid te dwarsbomen?

Deze juridische vorm is ontegensprekelijk van belang, maar zij raakt ten slotte slechts enkele aspecten van de zaak. Een andere veel gewichtiger aangelegenheid is de realiteit van de onderneming en de uiteindelijke ware bedoeling van beide partijen, namelijk de tewerkstelling in deze bepaalde onderneming.

13. Daarenboven kan men dan nog beroep doen op de toepassing van zekere gewone kontraktuele beginselen: vermits in vele gevallen op een of andere manier de werkgever zijn toestemming geeft met de overdracht. Inderdaad, ofwel wordt de toestemming uitdrukkelijk gevraagd en uitdrukkelijk gegeven door alle partijen — wat zich zeer zelden voordoet — ofwel gebeurt alles stilzwijgend, ofwel verwijzen de partijen eenvoudig zonder andere wederzijdse verwittiging naar de feitelijke nieuwe toestand zoals iedereen die kan bemerken, of naar de officiële, wettelijke bekendmakingen in het Staatsblad. Dit alles kan in aanmerking komen op voorwaarde dat men daaruit niet zou besluiten dat de partijen in feite een gans nieuwe verbintenis hebben aangegaan. Het is de oude verbintenis die onveranderd blijft voortbestaan, zodat de rechten verworven ten overstaan van de oude vennootschap, verworven zijn ten overstaan van de nieuwe.

Het belang van deze uitdrukkelijke of stilzwijgende toestemming mag men echter niet overdrijven. Zij kan bestaan, maar in feite ontbreekt zij zeer dikwijls. Anderzijds is zij niet determinerend omdat de overdracht van de overeenkomst niet afhankelijk is van deze toestemming. De patroon heeft het recht niet de arbeidsovereenkomst als ongedaan te aanzien en de arbeider heeft het recht niet een fabriek te verlaten wanneer hij verneemt dat zij tot een andere financiële groep is gaan behoren, van juridisch statuut is veranderd, genationaliseerd werd of onder sekwestering gesteld. Zijn toestemming, op het ogenblik van de eerste tewerkstelling hield immers ook geen rekening met deze elementen.

14. Tot nog toe werd door de rechtspraak hier wel eens anders over geoordeeld. Hoe zou een andere werkgever aan een werknemer zonder zijn toestemming kunnen opgelegd worden? Dit ware toch te lichtzinnig heenstappen over zijn waardigheid en zijn vrijheid, vooral dan omdat de werknemer niet eens partij is bij de overeenkomst van overdracht (29).

En nochtans is dit een verkeerde problemstelling omdat de werkgever — hoewel hij de verre, en in vele gevallen in feite onbekende tegenpartij is bij het afsluiten van de arbeidsovereenkomst — *doorgaans* in feite noch het afsluiten, noch de keuze, noch het voortbestaan van de arbeidsovereenkomst heeft bepaald. Een handarbeider, dactylo, tekenaar, technisch bediende, sluiten wel de overeenkomst met een bepaalde werkgever af, maar gaan daardoor de verbintenis aan in een welbepaalde onderneming te arbeiden. Zolang deze blijft bestaan, blijft ook de arbeidsverplichting bestaan. Ongeacht of in de rechtspersoonlijkheid van de werkgever naderhand enige verandering tot stand komt.

Wij hebben zoëven de nadruk gelegd op — *doorgaans* — er bestaan inderdaad gevallen waar een andere oplossing geboden is. Wij komen hier naderhand op terug.

Indien noch de juridische vorm van de onderneming, noch de persoon van de werkgever determinerend ware bij het aangaan van de arbeidsovereenkomst, hoe zouden zij dit naderhand wel zijn en aldus, vermogen het bestaan van de overeenkomst mede te bepalen?

En zouden de meeste werknemers niet met reden

verontwaardigd zijn, moest een rechtshandeling zoals de omvorming van het juridisch statuut van de vennootschap tot resultaat hebben hen werkloos te stellen. Wat zou inderdaad in feite zeer dikwijls betekenen hun recht op vergoeding t.o.v. de ontbonden vennootschap? Waarom dan ook het corollarium niet aangaan en besluiten dat zij ook tot de arbeidsprestatie verbonden blijven, vermits de «nieuwe» werkgever tot werkverschaffing verplicht is. Rechtsleer en rechtspraak hebben er alle belang bij de sociaal-economische en menselijke werkelijkheid te stellen boven theoretische bezwaren.

15. Verder moeten wij verwijzen naar sommige bepalingen van de wetten op de arbeidsovereenkomsten die gelijklopend zijn met de toestanden die zich bij de samensmelting van vennootschappen voordoen. In de huidige stand van de wetgeving is het overlijden van de werkgever geen reden meer waardoor de arbeidsovereenkomst zou verbroken worden. Dit was voor de bediende-overeenkomst niet steeds zo. Tot 1954 was de rechtspraak zeer wankel: vooral omdat werd aangenomen dat de bediende-overeenkomst veelal «intuitu personae» werd afgesloten, meenden velen dat het overlijden van de werkgever noodzakelijk het einde van de overeenkomst betekende (30). Thans is er door de wetgever meer stabiliteit in deze aangelegenheid gebracht nadat zij trouwens door een ander gedeelte van de rechtspraak was aangevallen (31).

De nieuwe wet bevestigde aldus een tendens die — hoewel niet nauwkeurig omschreven — toch onbetwistbaar aanwezig was in onze rechtspraak.

Sommige vonnissen deden zonder dit duidelijk te formuleren, beroep op de onderneming als sociaal-economische werkelijkheid, waar zij bijvoorbeeld de afdanking van de werknemer hadden goedgekeurd, niet omdat de werkgever overleden was, maar omdat de erfgenamen in de absolute onmogelijkheid waren de uitbating voort te zetten (32). Daaruit groeide de overtuiging dat de arbeidsovereenkomst «intuitu personae» kon zijn in hoofde van de werknemer alleen, omdat deze gewoonlijk werd aangeworven om reden van zijn hoedanigheden. Het is tenslotte deze tendens die heden in de wetgeving is vastgelegd.

Welnu, het komt ons voor dat de toestand die zich bij het overlijden van een werkgever voordoet, gelijkwaardig is met deze die wij terug vinden in fusie, omvorming of opslorping. Er is immers in beide gevallen vervanging van een rechtspersoon door een nieuwe, bij voortbestaan van dezelfde onderneemng. Het is dan ook logisch dat telkens dezelfde juridische oplossing worde toegepast, zodat de samensmelting evenmin als het overlijden uit zichzelf het einde der arbeidsovereenkomst zou voor gevolg hebben.

16. Vergeten wij tenslotte niet dat vrijwel al onze ondernemingen thans verbonden zijn in een netwerk van professionele en interprofessionele regelen, die tussen hen een grote verbondenheid doen ontstaan. Veelal zal het gebeuren dat twee samensmelgende vennootschappen van dezelfde bedrijfstak deel uitmaken, door dezelfde beroepsvereniging vertegenwoordigd worden, en door beslissingen van dezelfde paritaire commissies gebonden worden.

Ook deze elementen bepalen de inhoud van de arbeidsovereenkomsten: zij vormen een geheel van bepalingen waaraan zowel de ontbonden als de nieuwe vennootschap zich moet houden en dat veelal essentiële elementen vastlegt (zoals loon of wedde). Al deze elementen blijven niettegenstaande de verandering van het juridisch statuut van de werkgever, ongewijzigd.

17. Deze beschouwingen leiden ons er toe te besluiten dat de arbeidsovereenkomsten blijven bestaan zoals zij zich vertoonden op het ogenblik van de fusie. De arbeidskontrakten worden niet verbroken. Ook de werknemer heeft het recht niet van een breuk te gewagen en het werk te verlaten. De overeenkomsten voor een bepaalde duur aangegaan krijgen verder hun normaal tijdsverloop tot de oorspronkelijk bepaalde tijdspanne is verstreken. Het aantal dienstjaren onder de eerste vennootschap gepresteerd komt in rekening om de opzeg te bepalen, die later door de tweede vennootschap zou gegeven worden.

Ook de opzeg die door de vroegere werkgever was gegeven blijft volledig rechtsgeldig. De verbintenissen die dienaangaande beiderzijds moeten vervuld worden (tewerkstelling, eventueel halve dagen verlof, op het einde uitbetalen vacatievergoeding, afgeven van boekhoudkundige documenten ...) gaan integraal op de nieuwe vennootschap over.

De vroeger uitgerekende lonen moeten verder uitgekeerd worden. De voordelen die bestonden worden niet afgeschapt (week goed — buitengewone vergoedingen — eindejaarspremie ...). Ook het werkhuisreglement blijft voortbestaan. Dit is des te meer het geval, daar dit juist als bedoeling heeft de praktische toepassing te zijn van het arbeidskontraat binnen het kader van de onderneming. Aan het bestaan of aan de uitbating van dit laatste is principieel niets gewijzigd: de reglementering die rechten en plichten van de verschillende personen in dit kader organiseert zal dan ook niet wegvallen. Wil de nieuwe werkgever enige verandering brengen aan de bestaande werkwijze, dan zal hij daartoe de algemeen geldende procedure moeten aanwenden, voortgaande op het bestaande reglement. Doet hij dit niet, dan blijft het oude volledig rechtsgeldig.

18. Deze stelling kent evenwel geen absolute toepassing. Zij strekt ten andere niet verder dan de motivering waarop zij steunt. Vandaar dat telkens het bewijs voorligt dat de aanwerving geschiedde met de wel overwogen bedoeling de tewerkstelling te laten gebeuren in het kader van een welbepaalde juridisch statuut, zij ook zal ophouden met het einde van deze wel omschreven vorm van rechtspersoonlijkheid. Een bediende met wie een arbeidsovereenkomst wordt aangegaan voor het specifieke werk in een samenwerkende vennootschap, een arbeider die wegens de persoonlijkheid van een bepaalde afgevaardigde-beheerder werd aangenomen, staan dan ook praktisch tegenover een kontraktbreuk zodra de vennootschap verdwijnt of de persoon aan wie zij verbonden zijn de functie niet meer waarneemt. Van de nieuwe vennootschap kan niet vereist worden dat zij de tewerkstelling voor haar rekening zou nemen. Er bestaat inderdaad noch overeenkomst, noch reden tot overeenkomst tussen beide partijen. De werknemer zal een opzegvergoeding kunnen eisen van de ontbonden vennootschap, die niet kan vereffend worden zolang deze niet is betaald. Ten ware de nieuwe vennootschap krachtens de akte van fusie eveneens ter verantwoording zou geroepen worden.

Het enige geval waar een fusie op dit gebied de werknemer van zijn verdere prestaties zou kunnen ontslaan is het geval waarin hij zich verbonden heeft in dit welbepaalde bedrijf te werken *omdat* het deel uitmaakt van een wel bepaalde financieel-economische groep, *omdat* het onder deze of gene vorm van vennootschap werkte of *omdat* het geleid werd door een wel aangeduid persoon. Telkens deze aangelegenheden *determinerend* waren bij het tot stand komen

van de arbeidsovereenkomst, zijn zij ook voldoende om deze te laten wegvallen wanneer zij verder ontbreken. Het is duidelijk dat dit slechts zal voorkomen in kleine familiebedrijven of in grotere bedrijven voor het hogere directiepersoneel zelf.

Het feit dat de verandering van vennootschap ook een verandering van werkgever betekent is daarentegen *niet* determinerend. Dezelfde oplossing geldt trouwens voor het overlijden van de werkgever, voor nationalisatie, het onder sekwestering stellen...

Wil men daarentegen hierin wel een oorzaak zien van kontraktbreuk, dan zal de eisende partij moeten bewijzen dat de elementen die thans verdwenen zijn, determinerend waren bij het aangaan van de arbeidsverhouding. Daarvoor zal zij zich op alle feitelijke elementen kunnen beroepen: omstandigheden die met de aanwerving gepaard gingen, speciale aard van het gepresteerde werk, karakter van de verhouding van werknemer tot de werkgever persoonlijk, enz. ... Dan staat het wegvallen van deze elementen gelijk met het ondermijnen van de basis waarop de arbeidsverhouding steunde zodat men in rechte zal kunnen staande houden dat deze door een toestand van heilkracht belet wordt verder haar normaal verloop te krijgen.

19. De werknemer is niet alleen deelgenoot in de arbeidsovereenkomst, hij is niet alleen schuldeiser van loon en schuldenaar van de arbeidsprestatie, hij is tevens rechthebbende op alle sociale vergoedingen.

Hier kan evenmin de fusie of de wijziging in de structuur van de vennootschap enige nadelige gevolgen voor de werknemer insluiten. Het is in dit verband opvallend hoe vaak de sociale wetten de begrippen onderneming en bedrijf gebruiken om het kader aan te duiden binnen hetwelk zich de arbeidsverhouding afspeelt en de rechten worden verworven en de plichten worden nagekomen.

Voor het overige is de sociale wetgeving ten andere zo uitgebouwd dat zij geen schade voor de werknemers medebrengt bij verandering van werkgever. Een wijziging in de juridische structuur van de onderneming zal dan ook geen enkel gevolg hebben op de rechten aan sociale vergoedingen. Hoogstens zal de werkgever aan de verschillende organisaties de verandering moeten bekend maken opdat deze nauwkeurig zouden vernemen wie als werkgever de verantwoordelijkheid draagt voor de afhoudingen, stortingen, gebeurlijke uitkering van sociale vergoeding.

Dit heeft tot gevolg de aanvraag van een hernieuwde aansluiting in de R.M.Z., verlofkas, kas voor gezinsvergoedingen, kas voor arbeidsongevallen... Meer speciaal wat het verlof aangaat kan men hierop wijzen dat de bedienden hun verlofgeld ontvangen van de werkgever. Zij zullen dit verlofgeld niet opeten op het ogenblik van de samensmelting zoals dit ter gelegenheid van kontraktbreuk kan geschieden, maar slechts naderhand, wanneer de normale verlofperiode is aanbroken.

20. Ten slotte nog een woord over de verschillende consultatieve raden die in het kader van een bedrijf kunnen bestaan: raden voor veiligheid en hygiëne, ondernemingsraden, syndicale afvaardiging.

Fusie van vennootschappen evenmin trouwens als een wijziging in de structuur van de vennootschap of in de persoon van de werkgever hebben hierin enige invloed.

Op een andere plaats ⁽³³⁾ werd reeds genoegzaam gewezen op het innig verband tussen de onderneming als menselijk-sociaal milieu en de ondernemingsraad.

De onderneming is niet noodzakelijk gelijklopend met de juridische structuur van de vennootschap. Zij vertegenwoordigt daar binnen een ander begrip waar veel meer de nadruk gelegd wordt op de samenhang van mensen onder mekaar en van de goederen in dienst van aller doel.

Daarom zal geen nieuwe verkiezing plaats hebben noch in de ondernemingsraad, noch in de raad voor veiligheid en hygiëne telkens een onderneming door fusie of opslorping in een ander juridisch verband mocht komen te staan.

J. STEYAERT,

Advocaat bij het Hof van Beroep.

(1) Resteau — *Traité des Sociétés Anonymes* — 1305 vlg. R.P. v° *Sociétés Anonymes* 1503 vlg. Houpin et Bosvieux — *Traité général des sociétés*, II, 767.

(2) Van Rijn — *Droit Commercial* I, 858.

(3) Wet van 24 november 1953 (Staatsblad 4 december 1953) — die trouwens nog andere voordelen toekent — zie eveneens art. 4 van de wet van 12 maart 1957 — houdende de vestiging van een bijzondere konjunktura-taks.

(4) Wet van 29 december 1955 — Staatsblad 1 januari 1956.

(5) Art. 117 — Wetboek registratierechten. Voordeel toegekend voor zover het een algehele samensmelting betreft.

(6) Wet van 20 juli 1955 (Staatsblad 15 oktober 1955), en wet van 30 januari 1957 (Staatsblad 10 april 1957). De Minister van Economische Zaken oordeelt in laatste instantie voor elk geval of dit fiscaal voorrecht mag toegekend worden of niet.

(7) Italië: art. 2501-2504 B.W. - Duitsland: wet van 30 januari 1937 op de naamloze vennootschappen art. 233-252 - Zwitserland: Wetboek der Verbintenissen art. 748 vlg. - Engeland: Sectie 208 der Companies Bill, en de Spaanse wet van 17 juli 1951, art. 142. Deze opsomming werd gehaald uit het verslag van Jean G. Renaud voor het IVe Kongres van de Akademie van Vergelijkend Recht, Rev. prat. soc. 1955 nr 4439 - zie eveneens J. De Weerdt, Samensmelting van Naamloze Vennootschappen, blz. 131.

(8) Zie o.m. de zojuist aangehaalde wetgeving en het geciteerde artikel, Italië: ... les sociétés perdent plus tôt leur individualité que leur être, puisque celui-ci se prolonge dans la société absorbante.

(8bis) Zie eveneens de zeer interessante maar alleenstaande theorie van J. De Weerdt, op. cit. blz. 7 die een onderscheid maakt tussen de rechtstreekse en onrechtstreekse samensmelting. De eerste heeft plaats zonder voorafgaande in-vereffeningstelling. De vereffenaars zouden bij dergelijke samensmelting niet tussenkomen vermits de nieuwe aandelen rechtstreeks aan de aandeelhouders der opgeslorpte vennootschap worden toegekend (ibid blz. 17).

(9) Handelsrb. Brussel 30 maart 1932 - Jur. Comm. Br. 1932, 150. Rb. Luik 17 februari 1950 - R. Pr. Soc. 1950, 4159.

(10) ... l'être moral ... n'a pas, comme une personne physique, d'héritier. Cet être juridique disparu, nul ne lui succède. Arrest Verbrekking 7 juli 1941, R. Pr. Soc. 1947 - nr 3929 - Citaat uit het advies van adv. gén. R. Hayoit de Termicourt (R. Pr. Soc. blz. 146) — eveneens Par. 1941, II, 2 & 4 — en Beroep Gent 14 juli 1942 — R. Pr. Soc. 1948 nr 4001 — Lees ook de opmerkingen van professor Thuisbaert in het voorwoord tot het aangehaalde werk van M. De Weerdt.

(11) Fredericq V, nr 743.

(12) B.W. art. 1689-1701 — De Page IV, 371 - meer bijzonder nr 389bis en 393.

(13) Verbrek. 17 juni 1942 - Rev. prat. soc. 1947 nr 3930, Fredericq V nr 743; Houpin-Dosvieux, op. cit. II, 775.

(14) R. Pr. v° Soc. An. nr 1511 - Fredericq V, 743 - Luik 17 februari 1950 - Rev. Pr. Soc. 1950, nr 4159 en nota. Daaruit blijkt evenwel dat geen gelijkvormigheid bestaat, wel een verregaande analogie. Er moet ten andere onderscheiden worden tussen de opslorping en de fusie door stichting van een nieuwe vennootschap.

(15) A.P.R. v° Delegatieovereenkomst nr 83 vlg.

(16) A.P.R. v° cit. nr 50 en 51.

(17) A.P.R. v° cit. nr 179 vlg.

(18) Nota onder Beroep Gent 14 juli 1942 - R. Pr. Soc. 1948 nr 4001 (meer bepaald blz. 99).

(19) Hrb. Brussel 15 dec. 1941 - R. Pr. Soc. 1947 nr 3971.

(20) Zie wat deze speciale toestand betreft Hrb. St Niklaas 30 maart 1948 - T.S.R. 1949-61 en Beroep Brussel 9 november 1949 T.S.R. 1950-110.

(21) A contrario: de wet regelt immers slechts het overlijden van de werknemer als oorzaak voor het beëindigen van de overeenkomst - Velge: *Éléments de Droit Industriel*, I, nr 180.

(22) Durand, *Traité de Droit du Travail*, II, 411.

(23) Code du Travail, Boek I, art. 23.

(24) Hrb. Brussel 16 februari 1931 - Par. 1931, III, 183 - Jur. Comm. Brux. 1931 - blz. 149. Dit vonnis schijnt ons nochtans ingegeven door feitelijke overwegingen van zeer bijzondere aard. Verbrek. 20 juni 1934 - Par. 1934, I, 330. Werkr. Gent, 13 dec. 1938 - R.W.D. 1940 blz. 89.

(25) Werkr. Brussel 20 oktober 1932 - R.W.D. 1934 blz. 143. Handelsrb. Brussel 28 november 1900 - Rev. prat. dr. ind. 1901, 40.

(26) idem.

(27) Horion - *Législation sociale* blz. 52.

(28) Nikisch - Arbeitsrecht, I, blz. 563 vlg.
 (29) Beroep Brussel 21 oktober 1924 - Jur. Comm. Brux. 1925 blz. 16. Hrb. Brussel 16 februari 1931 - Par. III, 183 en Jur. Comm. Brux. 1931 - blz. 149. Naar mij voorkomt — evenwel een uitzonderlijke feitelijke toestand. Dit vonnis werd dan ook hervormd door het Hof van Beroep 9 november 1931 - Pas. 1932, II, 147 - Zie eveneens Werkr. Brussel 9 november 1929 - R.W.D. 1929 blz. 126.
 (30) Handelsrb. Brussel 30 juni 1926 - Jur. Comm. Brux. 1926 blz. 264; Werkr. Gent 12 maart 1935 - Jur. Fl. 1935 blz. 201; Beroep Luik 26 mei 1942. Par. 1943, II, 10; Werkr.

Ber. Luik 21 januari 1954 - Thoumsin : Le contrat d'emploi nr 300.

(31) Handelsrb. Brussel 12 mei 1950 - T.S.R. 1951 blz. 244 — zelfde oplossing die impliciet bevat is in : Werkr. Gent 12 maart 1935, Jur. b. 1935 blz. 201, T.S.R. 1955 blz. 299, Jur. Liège 1954, 247; zie eveneens Geysen, Les Contrats de Travail, Nouvelles 163.

(32) Werkr. St Nikolaas 10 januari 1941. Pas. 1941, 111, 114.

(33) A.P.R. v^o Ondernemingsraad, nr 8 vlg.

RECHTSpraak

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 11 juni 1956.

Voorzitter : M. Fettweis.

Raadsheer Verslaggever : M. Moriamé.

Eerste Advocaat Generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Strafvordering. — Beschikking van buitenvervolginstelling. — Later beschikking tot vervolging op grond van een burgerlijke beslissing, die berust op dezelfde feiten. — Geen nieuw bezwaar.

Ingeval een verdachte, om zich te verdedigen tegen een beschuldiging van afpersing van fondsen, zoals omschreven in art. 470 S.W., voor de Raadkamer staande houdt dat hij op de persoon, die beweert, benadeeld te zijn, een schuldvordering had ten belope van de som, die hij van die persoon zou hebben afgeperst, is dit onderzoeksgerecht naar luid van art. 15 van de wet van 17 april 1878 bevoegd ten aanzien van de bezwaren de vraag van burgerlijk recht te beoordelen, die vóór hetzelfde incidenteel wordt opgeworpen.

Wanneer de beschikking van buitenvervolginstelling, die nadien wordt verleend, hierop steunt dat uit de elementen, welke door de informatie zijn ingewonnen, niet blijkt, dat de aanspraak van de beschuldigde van elke grond is ontbloot, valt de burgerlijke beslissing, waarbij naderhand die aanspraak ongegrond is verklaard, wettelijk niet aan te zien als een nieuw bezwaar kunnende uitmaken, indien niet vaststaat dat die burgerlijke beslissing berust op beoordelingselementen, die, althans gedeeltelijk materieel andere zijn dan die welke tijdens de aan de buitenvervolginstelling voorafgegane strafrechtelijke instructie werden ingewonnen.

Waar deze voorwaarde niet is vervuld, is de burgerlijke beslissing toch slechts een juridische beoordeling, die verschilt van de in de beschikking van buitenvervolginstelling vastgestelde, doch berust op dezelfde feiten als die, welke aan het onderzoek van de Raadkamer werden onderworpen.

Indien men meergemelde beschikking niettemin zou aanvaarden als een nieuw bezwaar opleverend, zou men aan de beschikking van buitenvervolginstelling haar voorlopig gezag van gewijsde doen verliezen, niet wegens het opkomen van nieuwe bezwaren (nochtans de enige wettelijk bepaalde reden) doch wegens verkeerde beoordeling van voorheen bekende feiten.

Schille t/ Dieudonne.

Gelet op de bestreden beslissingen, te weten : 1°) de op 22 juli 1953 door de raadkamer van de rechtbank

van eerste aanleg te Luik gewezen beschikking ; 2°) het op 16 november 1955 door het Hof van Beroep te Luik gewezen arrest ;

I. In zover bij de bestreden beslissingen over de publieke vordering uitspraak is gedaan :

Over het enige middel, schending van de artikelen 128, 246 en 247 van het Wetboek van Strafvordering, 15 van de wet van 17 april 1878, de voorafgaande titel bevattende van het wetboek van rechtspleging in strafzaken, en 97 van de Grondwet,

doordat de bestreden beschikking, welke op 22 juli 1953 werd verleend door de raadkamer, uitspraak doende over dezelfde elementen als die welke haar reeds vóór de beschikking van buitenvervolginstelling voorgelegd waren, als nieuwe, de wederopneming van de vervolging wettigende bezwaren aanziet, een vonnis van de rechtbank van koophandel en een arrest van het Hof van beroep waarbij over dezelfde elementen recht werd gesproken naar aanleiding van een door aanlegger in verbreking ingesteld burgerlijk proces, dan wanneer die beslissingen van de burgerlijke rechters de strafrechtbanken niet konden binden, zij slechts de verschillende beoordeling waren, door een andere rechter, van elementen waarvan de raadkamer die di buitenvervolginstelling heeft uitgesproken, reeds kennis droeg en die zij reeds onderzocht had, en zij derhalve niet het karakter van nieuwe bezwaren naar de zin der wet konden hebben :

Overwegende dat op de vordering van de Procureur des Konings die aanlegger ervan beschuldigde met behulp van geweld of bedreiging aan Dieudonné Adolphe fondsen afgeperst te hebben, de raadkamer van de rechtbank van eerste aanleg te Luik op 12 januari 1952 beslist heeft dat er geen termen aanwezig zijn tot vervolging uit hoofde van even aangehaalde telastlegging, om redenen «dat er is gebleken dat, door van de klager de bijkomende commissies te eisen welke, naar hij meende, hem onthouden waren, beklagde geen wederrechtelijk doel nastreefde», en, wat de overneming van de cliënteel betreft, «dat de raadkamer niet over de elementen beschikt om deze betwisting van commerciële aard te berechten, doch dat uit het dossier in zijn huidige staat het bewijs niet blijkt dat de eis van Schille van iedere grond ontbloot is ; dat dit punt enkel door een expertise van klagers boekhouding in het reine zou kunnen getrokken worden ; dat klager evenwel deze onderzoeksmaatregel noch aangevraagd heeft, noch aangeboden heeft zich ertoe te lenen ; dat er mitsdien geen voldoende aanwijzingen bestaan om de verwijzing, uit dien hoofde, van de beklagde naar een rechtscollege van wijzen te verantwoorden » ;

Overwegende dat de rechtbank van koophandel te Luik, uitspraak doende over de vordering, door aanlegger tegen Dieudonné ingesteld kort na diens klacht,

doch vóór de beschikking van buitenvervolginstelling, tot het bekomen van betaling van de som van 165.000 frank «tot saldo van een rekening „kliënteel”», op 6 juni 1952 aanleggers' vordering «klaarblijkelijk ongegrond» verklaarde en hem veroordeelde om aan verweerder een vergoeding te betalen wegens roekeloos en plagend proces;

Dat op aanleggers hoger beroep, het Hof van beroep te Luik op 13 januari 1953 het beroepen vonnis bevestigde en aanlegger wegens roekeloos en plagend hoger beroep tot schadevergoeding veroordeelde;

Overwegende dat, na een nieuwe vordering tot informatie en stelling van burgerlijke partij van klager ten overstaan van de onderzoeksrechter, deze nopens de vorengenoemde burgerlijke beslissingen aanlegger gehoord heeft, dat de Procureur des Konings vervolgens bij de raadkamer een vordering heeft ingediend welke, «gezien het nieuw element, opgeleverd door het arrest van het Hof van beroep te Luik in zake Schille Arthur tegen Dieudonné Adolphe van 13 januari 1953» strekte tot verwijzing van aanlegger naar de correctionele rechtbank uit hoofde van de oorspronkelijke telastlegging;

Overwegende dat aanlegger, bij zijn regelmatig vóór de raadkamer genomen conclusies, betwist heeft dat het vonnis van de rechtbank van koophandel en het arrest van het Hof van beroep te Luik een nieuw bezwaar konden opleveren, naar de zin van de artikelen 246 en 247 van het Wetboek van strafvordering, door als reden op te geven «dat er uitgemaakt en niet betwist is dat de elementen welke onderworpen werden aan de rechtbank van koophandel, en vervolgens aan het Hof van beroep te Luik juist dezelfde zijn als die welke aan de raadkamer voorgelegd werden dat geen nieuw element aan die rechtscolleges is onderworpen geworden of zich sedert de beschikking van buitenvervolginstelling voorgedaan heeft; dat alleen het aan de raadkamer in 1952 voorgelegd strafdossier onderworpen geworden is aan de rechtbank van koophandel en het Hof van beroep»;

Overwegende dat, zonder de waarachtigheid van deze feitelijke verklaring van de beschuldigde te betwisten, de bestreden beschikking, na herinnerd te hebben aan het doel van de door aanlegger tegen de klager ingestelde vordering alsmede aan het vonnis van de rechtbank van koophandel en het arrest van het Hof van beroep, aanlegger naar de correctionele rechtbank verwijst, onder de enkele vermelding «dat uit bewuste beslissingen blijkt dat de beklaagde Schille er niet in is geslaagd vóór twee rechtscolleges die bevoegd waren om over de grond uitspraak te doen, te bewijzen dat hij werkelijk schuldeiser van de litigieuze som was; dat hieruit insgelijks voortvloeit dat zijn goede trouw verdacht voorkomt; dat bijgevolg voornoemde beslissingen ten laste van Schille Arthur een nieuw bezwaar en voldoende aanwijzingen uitmaken om de verwijzing naar de correctionele rechtbank te wettigen»;

Overwegende dat ingeval een beklaagde, om zich te verdedigen tegen een beschuldiging van afpersing van fondsen, in artikel 470 van het Strafwetboek omschreven, vóór de raadkamer staande houdt, dat hij op de persoon, die beweert benadeeld te zijn een schuldvordering had ten belope van de som welke hij aan die persoon zou hebben afgeperst, dit onderzoeksgerecht naar luid van artikel 15 van de wet van 17 april 1878 bevoegd is om ten aanzien van de bezwaren de vraag van burgerlijk recht te beoordelen welke vóór hetzelfde incidenteel wordt opgeworpen;

Overwegende dat, wanneer de beschikking van buitenvervolginstelling welke nadien wordt verleend, aan te zien als een nieuw bezwaar kunnende uitmaken hierop is gesteund dat uit de elementen welke voor de

informatie werden ingewonnen niet blijkt, dat de aanspraak van de beschuldigde van elke grond ontbloomt is, de burgerlijke beslissing waarbij naderhand die aanspraak ongegrond wordt verklaard, wettelijk niet valt aan te zien als een nieuw bezwaar kunnende uitmaken indien er niet vaststaat, dat die burgerlijke beslissing berust op beoordelingselementen welke, althans gedeeltelijk, materieel andere zijn dan die welke tijdens de aan de buitenvervolginstelling voorafgegangene straf-instructie ingewonnen werden;

Dat toch, waar deze voorwaarde niet vervuld is, de burgerlijke beslissing slechts een juridische beoordeling is welke verschilt van de in de beschikking van buitenvervolginstelling vastgelegde, doch berust op dezelfde feiten als die welke aan het onderzoek van de raadkamer onderworpen werden; dat de vermelde beschikking niettemin aan te nemen als een nieuw bezwaar opleverend, ermede zou gelijkstaan aan de beschikking van buitenvervolginstelling haar voorlopig gezag van gewijsde te doen verliezen, niet wegens het opkomen van nieuwe bezwaren, nochtans de enige wettelijk bepaalde reden, doch wegens verkeerde beoordeling van voorheen bekende feiten

Waaruit volgt dat, waar zij aanneemt, in de voren-uiteengezette omstandigheden, dat het vonnis van de rechtbank van koophandel en het arrest van het Hof van beroep te Luik een nieuw bezwaar uitmaken, zonder meteen erop te wijzen dat die beslissingen berusten op feiten, waarvan er althans één niet onderworpen was geworden aan het onderzoek van de raadkamer die de buitenvervolginstelling van 12 januari 1952 uitgesproken heeft, dan wanneer vooral in de conclusies van de beschuldigde aangevoerd was, dat de bij de burgerlijke rechtscolleges overgelegde elementen juist dezelfde waren als die waarvan bewuste raadkamer kennis had genomen, de bestreden beschikking de in het middel aangeduide wetsbepalingen geschonden heeft

Dat het middel gegrond is;

Overwegende dat de verbreking van de beklaagde beschikking vernietiging met zich brengt van het op 16 november 1955 gewezen arrest van veroordeling, waartegen insgelijks wordt opgekomen, en van de beslissingen welke daaraan zijn voorafgegaan, vanaf bovengemelde beschikking

II. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing gewezen over de burgerlijke vordering van verweerder Dieudonné:

Overwegende dat de verbreking van de beschikking tot verwijzing van 22 juli 1953 vernietiging met zich brengt van dezelfde beslissingen als die welke reeds hierboven zijn vermeld, in de mate dat bij die beslissingen over verweerdens burgerlijke vordering uitspraak is gedaan;

Om die redenen,

Verbreekt de beschikking, op 22 juli 1953 door de raadkamer van de rechtbank van eerste aanleg te Luik gewezen, het arrest, op 16 november 1955 door het Hof van beroep te Luik gewezen, het vonnis op 11 juli 1955 door de correctionele rechtbank te Luik gewezen, het arrest, op 23 november 1954 door het Hof van beroep te Brussel gewezen en het vonnis op 21 november 1953 door de correctionele rechtbank te Luik gewezen;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissingen;

Veroordeelt verweerder Dieudonné tot de helft der kosten, de wederhelft de Staat ten laste blijvend;

En overwegende dat de publieke vordering in de staat der zaak niet ontvankelijk is, zegt dat er geen termen zijn tot verwijzing.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 28 juni 1956

Eerste Voorzitter : M. Wouters.
Raadsheer-Verslaggever : M. Piret.
Advocaat-Generaal : M. Depelchin.

Advocaten : M.M. Simont en della Faille d'Huyssse.

Octrooiën. — Ook pharmaceutische producten zijn octrooibaar.

De tekst van artikel 1 van de Octrooiwet van 24 mei 1854 sluit pharmaceutische producten niet uit, indien zij als voorwerpen van nijverheid of handel kunnen worden geëxploiteerd. Hieraan doet de geschiedenis van de totstandkoming van voormelde wet niet af.

Hellinghuizer-Gevriezen t/ 1. Maatschappij Eaton Laboratoires Inc. 2. N.V. Koninklijke Pharmaceutische fabrieken Brocades

Gelet op het bestreden arrest, de 19ste juni 1955 door het Hof van beroep te Brussel gewezen :

Over het middel : schending van de artikelen 1, 2, 4, 6, 14, 16 der wet van 24 mei 1854 over de octrooiën van uitvinding, 3, lid 1, 6, 1131, 1133, 1319, 1320 van het burgerlijk wetboek en 97 der Grondwet,

doordat, aanlegster in hoofddorde tot de nietigheid van de brevetten nr 481.152 en 481.341 geconcludeerd hebbend om reden dat ze betrekking hadden op een pharmaceutisch product welk de geneeskunde betrof, het bestreden arrest dit middel heeft afgewezen door hierop te steunen « dat de tekst van artikel 1 der wet van 24 mei 1854 de pharmaceutische producten niet uitsluit indien ze als nijverheids- of handelsvoorwerpen kunnen geëxploiteerd worden », dan wanneer de opstellers van gezegde wet van 1854 duidelijk hun wil uitgedrukt hebben de pharmaceutische produkten van het voordeel van de octrooibaarheid uit te sluiten :

Overwegende dat artikel 1 der wet van 24 mei 1854 beschikt dat « er uitsluitende en tijdelijke rechten zullen verleend worden, onder de naam van octrooiën van uitvinding, van verbetering of van invoering, voor alle ontdekking of alle verbetering in werking kunende gebracht worden als voorwerp van volksvlucht of van koophandel » ;

Overwegende dat de rechter over de grond aanneemt dat de pharmaceutische producten door het octrooi van eerste verweerster bedoeld, octrooi waarop de verweersters zich beroepen in hun vordering tegen aanleggers, in zich zelf als handelsvoorwerpen kunnen geëxploiteerd worden ;

Overwegende weliswaar, dat in de voorbereidende werken van de wet van 24 mei 1854 zekere zinspelingen gedaan werden over de niet-octrooibaarheid van de voorbehoedende of geneeskrachtige medicamenten en geneesmiddelen, doch dat uit die zinspelingen de wil van de wetgever niet kan afgeleid worden aan voormeld artikel 1 een verschillende draagwijdte te geven dan die welke uit zijn tekst blijkt ;

Dat het middel naar recht faalt ;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt aanleggers tot de kosten.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer — 17 april 1957.

Voorzitter : M. Scheyvaerts.

Raadsheren : M.M. de la Vallée Poussin en Van der Haegen.

Advocaat-generaal : M. Van den Eynde de Rivieren.
Advocaten : M.M. Colson, Van Alsenoy en Eberhardt.

Faillissement. — Bedrieglijke oprichting ener P.V.B.A. met de bedoeling het vermogen van de schuldenaar te onttrekken aan het verhaal van zijn schuldeisers. — Nietigheid van de oprichting.

Een aannemer heeft samen met zijn moeder een P.V.B.A. opgericht, waarin hij zijn geheel aannemersmateriaal heeft ingebracht ter waarde van 75% van het gezamenlijk kapitaal en waarin hij als zaakvoerder is aangesteld en heeft aldus verder handel gedreven.

Hij heeft onbetwistbaar zodoende gehandeld in voortzetting van zijn vroegere handelsbedrijvigheid en is geenszins opgetreden voor rekening van een nieuwe rechtspersoon.

De oprichting van vorenbedoelde P.V.B.A. is alleen geschied met de bedoeling de schuldeisers te beletten op het vermogen van de aannemer-schuldenaar beslag te leggen. Aangenomen moet worden, dat de aannemer-schuldenaar persoonlijk als handelaar is blijven optreden.

De eerste rechter heeft terecht overwogen, dat met de oprichting van meerbedoelde P.V.B.A. geen rekening diende te worden gehouden daar deze oprichting door bedrog is aangetast.

Jacobs t/ N.V. Houthandel De Meulemeester en M. Eberhardt q.q. (faillissement Jacobs)

Gezien in regelmatige vorm overgelegd het vonnis waartegen beroep door de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen uitgesproken op 17 februari 1956 ;

Gezien de akte van beroep dd° 2 maart 1956 ;

Overwegende dat het beroep regelmatig is naar vorm en tijd ;

Overwegende dat appellant door de eerste rechter in staat van falings werd verklaard ; dat met reden in het vonnis waartegen beroep wordt aangestipt, dat uit de feitelijke bestanddelen der zaak blijkt dat de door appellant gestelde daden enkel tot doel hadden zich van alle verplichtingen tegenover zijn schuldeisers te onttrekken en van bedrieglijk inzicht getuigen ;

Overwegende dat waar appellant op 28 april 1955 samen met zijn moeder een P.V.B.A. L.C. Jacobs heeft opgericht waarin appellant al zijn aannemersmateriaal inbrengt ter waarde van 75% van het gezamenlijk kapitaal en waarin hij als zaakvoerder wordt aangesteld en aldus verder handel gedreven heeft, appellant onbetwistbaar handelde in voortzetting van zijn vroegere handelsbedrijvigheid zodat hij geenszins optrad in hoedanigheid en voor rekening van een nieuw juridische persoon ; dat de oprichting van hogerbedoelde vennootschap alleen gedaan werd met het oog de schuldeisers te beletten beslag te leggen op het patrimonium van appellant ; dat het feit dat appellant zich van het handelsregister slechts op 3 september 1955 heeft doen afschrijven insgelijks een handelsdaad uitmaakt die samen met het beheer door appellant van de schijnvennootschap P.V.B.A. L.C. Jacobs op voldoende wijze aantonen, dat appellant op dit tijdstip steeds persoonlijk als handelaar optrad ;

Dat de onttrekking door appellant van zijn patrimo-

nium aan de vervolgingen van zijn schuldeisers in de omstandigheden hoger aangehaald tevens een oneigenlijk misdrijf uitmaakt in het kader van zijn handelsbedrijvigheid dat plaats greep binnen de door artikel 42 aliea 3 van het wetboek van Koophandel gestelde termijn;

Overwegende dat door de eerste rechter derhalve oordeelkundig werd overwogen dat met de stichting van de P.V.B.A. L.C. Jacobs geen rekening dient gehouden, vermits deze stichting met bedrog is aangestast;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935, waarvan toepassing was gedaan,

Gehoord de heer Advocaat-Generaal van den Eynde de Rivieren in zijn eensluidend advies ter openbare terechtzitting gegeven,

alle andere of tegenstrijdige conclusiën ontzeggende, verleent akte aan geïntimeerde M. Eberhardt q.q. dat hij zich naar de wijsheid van het Hof gedraagt,

Aanvaardt het beroep, verklaart het ongegrond. Bevestigt het bestreden vonnis behalve wat betreft de termijn voor het indienen van de schuldvorderingen, de datum van het proces-verbaal van nazicht van de schuldvorderingen en deze van de besprekingen van de betwistingen voortspruitend uit dit nazicht. Verwijst de zaak dienaangaande naar de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen om termijn en dag te bepalen.

Stelt de kosten van beroep ten laste van de failliete boedel.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 15 december 1956.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. Verougstraete en De Vreese

Advocaat-Generaal : M. Matthijs.

Advocaten : M.M. Boudolf en D'Hont.

Echtscheiding. — Roekeloos en tergend hoger beroep.

Het tussenvonnis, waarvan beroep, heeft terecht geïntimeerde (de man) gemachtigd tot het bewijs van bepaalde feiten.

In strijd met wat appellante beweert, waren deze feiten klaarblijkelijk in het inleidend verzoekschrift tot echtscheiding voorzien, hetzij zij er om zo te zeggen letterlijk zijn uit overgenomen, hetzij zij een loutere omschrijving of nadere uiteenzetting uitmaken van de in dit verzoekschrift aangehaalde feiten.

Dit moest ook voor appellante zo duidelijk zijn, dat het door haar ingestelde hoger beroep niet anders kan voorkomen dan als een werkelijk misbruik van haar recht van verdediging, als een roekeloos en tergend hoger beroep, dat alleen bedoeld was om de tegenpartij te sarren en (of) de eindbeslissing te vertragen en langer van het toegekende onderhoudsgeld te kunnen genieten.

Veroordeling van appellante tot betaling van tienduizend frank schadevergoeding deswege.

Sanders t/ Vanhoutte.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge, op 3 februari 1956 ;

Overwegende dat het hoger beroep regelmatig is naar de vorm en tijdig werd ingesteld ;

Overwegende dat het beroepen tussenvonnis, na zekere in besluiten gekwoteerde feiten te hebben geweerd, geïntimeerde terecht heeft gemachtigd tot het bewijs van een reeks andere feiten ;

dat, in strijd met wat appellante beweert, deze laatste feiten klaarblijkelijk in het inleidend verzoekschrift tot echtscheiding waren voorzien, hetzij dat zij er omzeggens letterlijk werden uit overgenomen, hetzij dat zij een loutere omschrijving of nadere ontwikkeling uitmaken van de feiten van dit verzoekschrift ;

Overwegende dat dit ook voor appellante zo duidelijk moest zijn, dat haar beroep ter zake niet anders kan voorkomen dan als een werkelijk misbruik van haar verdedigingsrecht, als een roekeloos en tergend beroep dat alleen bedoeld was om de tegenpartij te sarren en (of) de eindbeslissing te vertragen (appellante diende in eerste aanleg reeds aangemaand om te besluiten) en langer van het toegekende onderhoudsgeld te kunnen genieten ;

dat de gespannen toestand tussen partijen en de wrok die appellante tegen haar echtgenoot hebben kan wegens mogelijke smadelijke gedragingen van deze laatste, hieraan niets veranderen ;

dat dient aangestipt dat appellante, nadat geïntimeerde de kwestieuze feiten in zijn besluiten had gekwoteerd, hieromtrent in haar eigen besluiten vóór de eerste rechter niet de minste betwisting opwierp ;

dat geïntimeerde door dit volstrekt ongegrond beroep onbetwistbaar een schade ondervond die op tienduizend frank mag geschat ;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op art. 24 van de wet van 15 juni 1935,

Gehoord de heer advocaat-generaal Matthijs in zijn eensluidend advies,

Alle andere en meeromvattende besluiten verwerpende als ongegrond,

Ontvangt het hoger beroep doch wijst het af als ongegrond, bevestigt het bestreden vonnis ;

Veroordeelt appellante aan geïntimeerde wegens tergend en roekeloos beroep een schadevergoeding te betalen van tienduizend frank ;

Veroordeelt appellante tot de kosten van beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

3e Kamer. — 9 november 1955.

Voorzitter : M. Van den Abeele.

Raadsheren : M.M. Moeneclaeys en Morel de Westgaver.

Advocaat-Generaal : M. Vanhoudt.

Advocaat : Mr Vermast.

Strafrecht. — Onttrekking van goederen aan een failliete boedel. — Gepleegd door de echtgenote van verdachte buiten diens weten. — Verdachte niet mededader noch medepligtige.

De in de telastlegging bedoelde goederen zijn door de echtgenote van verdachte buiten diens weten verborgen onder het terras van hun gemeenschappelijke woning, terwijl verdachte in de gevangenis opgesloten was; deze heeft het bestaan dezer goederen en hun verberging eerst vernomen na zijn invrijheidstelling, meer bepaald na de ten zijnent verrichte huiszoeking. Toen hij van zijn echtgenote vernam, dat hij onbewust in het bezit was geweest van door

haar ontvreemde goederen, heeft hij uit medelijden en genegenheid te haren opzichte die verberging niet spontaan bekend gemaakt.

Hieruit dient te worden afgeleid dat verdachte, toen hij onbewust in het bezit kwam van de ontvreemde goederen, niet kon weten dat het ging om zaken, die waren verkregen met behulp van een wanbedrijf.

Daar heling een ogenblikkelijk misdrijf uitmaakt, is het voltooid, zodra de heler wetens in het bezit gesteld werd van de ontvreemde goederen; hieruit volgt dat de voor de voltooiing van het misdrijf vereiste voorwaarden ter zake ten aanzien van verdachte niet vervuld zijn.

Zelfs in de veronderstelling, dat verdachte de weggenomen goederen werkelijk heeft ontvangen op het ogenblik dat zijn echtgenote te zijner kennis bracht de betreffende goederen onder het terras van hun gemeenschappelijke woning te hebben verborgen, dient nog te worden aangenomen, dat toen verdachte dit feit verzwezen heeft, hij daartoe gedwongen werd door zijn gevoelens en zijn plichtsbeseft tegenover zijn echtgenote, zodat er in het onderhavige geval geen sprake kan zijn van frauduleus opzet.

O. M. t/ X. en Y.

Overwegende dat beklaagde V. en het Openbaar Ministerie tijdig en op geldige wijze beroep aangetekend hebben;

A. — Ten overstaan van beklaagde V.:

Overwegende dat voor wat betreft de feiten sub A a, A b, B 1, B 2 en C 1 evenmin vóór het Hof als vóór de eerste rechter bewezen werden;

Overwegende dat voor wat betreft het feit sub C 2 der telastlegging, uit het onderzoek en bij de behandeling der zaak vóór het Hof gebleken is dat de voorwerpen bedoeld in deze telastlegging door B. Seraphina, echtgenote van beklaagde V., buiten dezes weten verborgen werden onder het terras van hun gezamenlijke woonst, terwijl hij in de gevangenis opgesloten was; dat hij het bestaan dier goederen en hun verberging slechts vernomen heeft begin april 1953, t.t.z. na zijn in vrijheidstelling, maar bepaald na de huiszoeking te zijner verricht op 4 april 1953; dat toen hij door zijn echtgenote vernam, dat hij onbewust in het bezit was geweest van goederen door haar ontvreemd, hij uit medelijden en genegenheid ten hare opzichte, die verberging niet spontaan kenbaar maakte (stuk 84);

Overwegende dat hieruit dient afgeleid dat beklaagde toen hij, het weze onbewust, in het bezit gesteld werd der ontvreemde waren, hij niet weten kon dat het ging om zaken verkregen met behulp van een wanbedrijf;

Overwegende dat heling een ogenblikkelijk misdrijf zijnde, het voltooid is van zodra de heler met zijn weten de weggenomen zaak ontvangt; dat hieruit volgt dat de voorwaarden vereist voor de voltooiing van het misdrijf ter zake niet voorhanden zijn;

Overwegende dat zelfs in de veronderstelling dat V. de weggenomen goederen werkelijk ontvangen heeft op het ogenblik dat zijn echtgenote hem ter kennis bracht, dat zij die goederen onder het terras van hun gezamenlijke woonst verborgen had, er dan nog dient aangenomen dat wanneer beklaagde dit feit verzwezen heeft, hij ertoe gedwongen werd door zijn gevoelens en zijn plichtsbeseft ten overstaan van zijn echtgenote, derwijze dat in onderhavig geval geen spraak kan zijn van frauduleus inzicht;

B. — Ten overstaan van beklaagde B. Seraphina:

Overwegende dat uit het onderzoek en bij de behandeling der zaak vóór het Hof gebleken is, dat de feiten sub B 1 en B 2 ten laste van tweede beklaagde gelegd, gepleegd werden kort na de brandstichting van 2 december 1949 (stuk 36) dat bij gebrek aan nadere gegevens omtrent de datum dier diefstallen het niet mogelijk is deze laatste te situeren later dan begin 1950, dat hieruit volgt dat de publieke vordering uit dien hoofde verjaard is;

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

10 januari 1957.

Voorzitter: M. De Necker.

Rechters: M.M. Moerenhout en Van de Vijver.

Advocaten: Mrs Van Tyghem en Tremery.

Arbeidsongeval. — Verjaring. — Geen schorsing van de in artikel 28 van de arbeidsongevallenwet bepaalde verjaring ten behoeve van minderjarige arbeiders. — Uitbreiding toepassing van artikel 2278 B. W.

Wanneer de vader optreedt als wettig beheerder van de goederen van zijn minderjarige zoon, is deze laatste in het geding door zijn wettelijke vertegenwoordiger, en de vader kan in die hoedanigheid de ten behoeve van de minderjarige bepaalde schorsing invoeren ten bate van zijn minderjarige zoon.

De bepaling van artikel 2278 B. W. mag worden uitgebreid tot andere gevallen dan de in dit artikel uitdrukkelijk bepaalde. De rechter mag immers de wet verklaren bij haar toepassing op individuele gevallen, mits hij de wil en de bedoeling van de wetgever eerbiedigt; zodoende kan hij de toepassing van de wet aanpassen aan de sociale en economische evolutie volgens de vereisten van het maatschappelijk nut.

De rechtspraak en rechtsleer, steunende op het beginsel, dat de rechtsgrond van algemeen belang van de verjaring — zijnde de zekerheid van rechten en verplichtingen — moet gaan boven het particulier belang van de onbekwamen, breiden de toepassing van artikel 2278 B. W. uit op veelvuldige gevallen, die beantwoorden aan de geest van artikel 2278 B. W. Dit is onder meer het geval t.a.v. de verjaring van de vordering tot betaling van de in de arbeidsongevallenwet bepaalde vergoedingen.

In de geest van artikel 2278 B. W. loopt de verjaring tegen de minderjarige arbeider, zowel als tegen de meerderjarige, voor alles wat de uit de arbeidsovereenkomst voortvloeiende rechten betreft.

Maes t/ Declercq.

Overwegende dat de partij Maes beroep instelt tegen een vonnis van de rechtbank van vrede van het kanton Menen, dd. 22 augustus 1956 en waarbij de vordering van oorspronkelijke eiser, ter zake beroeper, onontvankelijk verklaard werd wegens verjaring.

I. In feite:

Overwegende dat Gilbert Maes, minderjarige zoon van appellant, Maes Achille, in dienst was met een leercontract bij geïntimeerde, Declercq, en in zijn garage te Ledegem werkte;

Overwegende dat de minderjarige Gilbert Maes,

op 22 augustus 1952, terwijl hij aan het werken was aan een auto en in de werkkuil van de garage stond, het slachtoffer werd van een werkongeval van ontploffing van benzinedampen in de put;

Dat hij zware brandwonden opliep, die na lange en kostelijke behandeling genazen;

Dat voor deze verzorging 11.621 frank betaald werd aan de chirurg Dr Noyez en 22.598 frank aan de heelkundige kliniek;

Overwegende dat dit ongeval het voorwerp uitgemaakt heeft van een onderzoek, bevolen door de Procureur des Konings te Kortrijk, en deze zaak ingeschreven werd onder notitie n° 5376/B/1952, van het Parket;

Overwegende dat Vandaele Godfried, eigenaar van de in reparatie zijnde auto en die op zeker moment in de kuil gedaald was om het werk te volgen, in betichting gesteld werd wegens onvrijwillige slagen en verwondingen veroorzaakt te hebben aan Maes Gilbert;

Overwegende echter dat Vandaele door de tweede correctionele kamer van de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk op 27 juni 1955 vrijgesproken werd;

Overwegende dat het Openbaar Ministerie beroep instelde tegen dit vonnis;

Overwegende dat Declercq Jozef klacht indiende tegen Maes Gilbert, het slachtoffer van het ongeval, wegens valse eed afgelegd ter zitting van 27 juni 1955;

Dat deze zaak beëindigd werd door een vrijspraak, welke definitief geworden is;

Overwegende dat Maes Achiël, vader van het slachtoffer, optredend zowel in eigen naam als in hoedanigheid van wettige beheerder van de goederen van zijn minderjarige zoon Gilbert, op 24 februari 1956 een vordering instelde tegen diens werkgevers in betaling van de bedragen voor geneeskundige behandeling en kliniekkosten, zijnde in het geheel 11.621 frank + 22.958 frank = 34.219 frank;

Overwegende dat uit de gegevens van de bundel niet kan worden uitgemaakt, zo uitspraak reeds werd gedaan op het beroep van het Openbaar Ministerie.

II. In rechte :

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering, gericht tegen de werkgever van het slachtoffer, strekte tot de betaling van de sommen verschuldigd voor medische, heelkundige en kliniekcuren ;

Overwegende dat geïntimeerde zich beroept op artikel 28 van de wet van 1903, waarbij de verjaringstermijn van drie jaar voorzien wordt voor de vordering tot betaling van vergoedingen uit hoofde van een arbeidsongeval, ter zake toepasselijk, daar hij, noch contractueel, noch delictueel aangesproken wordt, maar alleenlijk als werkgever gehouden is, gevolg van de speciale wetgeving op de werkongevallen;

Overwegende echter dat beroeper de schorsing van de verjaring op grond van artikel 2252 B. W. tegenwerpt, hetwelk bepaalt dat de verjaring is opgeschorst gedurende de minderjarigheid van de persoon tegen wie ze loopt en erop wijst dat de uitzonderingen op die regel, in hetzelfde artikel voorzien, ten deze niet aanwezig zijn;

Overwegende dat ter zake, het volgende niet wordt betwist :

dat het gaat om een werkongeval, dat zich voordeed op 29 augustus 1952; dat het slachtoffer, geboren op 15 augustus 1936, pas 16 jaar oud was; dat de kosten van behandeling van het slachtoffer, volgens facturen

en bescheiden 34.219 frank bedragen en wel betrekking hebben op de gevolgen van het werkongeval; dat de dagvaarding ingeleid werd op 24 februari 1956;

Overwegende dat naar luid van artikel 28 van de wet van 1903 op de werkongevallen « de rechtsvordering tot betaling van de vergoedingen voorzien bij deze wet, verjaart na drie jaar. Buiten de gewone wijze van schorsing of stuiting, stuit deze verjaring door een rechtsvordering tot betaling wegens het arbeidsongeval gesteund op een andere rechtsgrond »;

Overwegende dat naar luid van artikel 2252 B. W. « de verjaring loopt niet tegen de minderjarigen en de ontzette personen, behoudens hun verhaal tegen hun voogden »;

Overwegende dat, zo beroeper bekend dat ter zake de verjaring van 3 jaar toepasselijk is, hij nochtans voorhoudt dat de loop van deze verjaring geschorst werd, daar zij niet kon lopen tegenover zijn minderjarige zoon, slachtoffer van het ongeval;

Overwegende dat geïntimeerde daarop laat gelden, dat minderjarige niet ter zake partij was, daar de oorspronkelijke vordering werd ingesteld niet door de minderjarige, maar door de meerderjarige vader;

Dat, moest de rechtbank aannemen dat minderjarige wel als oorspronkelijke aanlegger moet beschouwd worden, niettemin de verjaring tegen hem toch zou gelopen hebben krachtens artikel 2278 B. W.;

Dat ten andere rechtspraak en rechtsleer het eens zijn om te verklaren dat in zake werkongevallen de verjaringstermijn tegen de minderjarigen loopt;

Overwegende dat blijkt uit de oorspronkelijke dagvaarding en uit de beroepsakte, dat beroeper optreedt, zowel in eigen naam, als in hoedanigheid van wettige vertegenwoordiger van zijn zoon, beheerder van zijn goederen.

Overwegende dat de beroeper aan geïntimeerde de betaling vordert op grond van artikel 3 van de wet op de werkongevallen, van de kosten van verzorging en verpleging van het slachtoffer, zijn zoon;

Overwegende dat de werkgever luidens deze wetsbeschikking gehouden is van de door het ongeval veroorzaakte medische, heelkundige, pharmaceutische en verplegingskosten binnen de wettelijke perken;

Dat dus tegenover de werkgever een schuldvoordering krachtens de wet ontstaat, ten voordele van het slachtoffer van een werkongeval (Namèche : accidents du travail, bl. 35);

Overwegende dat ook de minderjarige een eigen patrimonium kan bezitten, beheerd door diegene die de vaderlijke macht uitoefent op die goederen;

Overwegende dat wanneer de vader optreedt als wettige beheerder van de goederen van zijn minderjarige zoon, deze laatste in zake is door zijn wettige vertegenwoordiger, en de vader in die hoedanigheid de schorsing van verjaring, ten voordele van de minderjarigen ingericht, wel kan invoeren in het voordeel van zijn minderjarige zoon;

Dat dit zo waar is, dat in geval van nalatigheid van de wettige vertegenwoordiger van minderjarige, deze laatste, eens meerderjarig geworden, een verhaal zou kunnen uitoefenen tegen de nalatigen;

Overwegende dat dit eerste middel dus van grond ontbloomt is;

Overwegende dat het niet betwist wordt dat de verjaring van de vordering in betaling der wettelijke vergoedingen, ingevolge de wet op de werkongevallen, niet uitdrukkelijk opgenomen wordt onder de verjaringen begrepen onder afdeling IV, van titel XX, hoofdstuk V, onder hoofding « enkele bijzondere verjaringen » en de wet op de werkongevallen ook niet uitdrukkelijk

een uitzondering inhoudt betreffende de schorsing van de verjaring tegen minderjarigen;

Dat de vraag zich dus stelt, of deze opsomming mag uitgebreid worden, tot andere gevallen, dan niet;

Dat een verdeelde rechtspraak en rechtsleer hieromtrent aanwezig is (pro: Delaruvière et Namèche: *accidents du travail*, uitg. 1947, bl. 520; Namèche: *Méd. leg. et accid. du travail*, n^{rs} 268 en 274; Biseau de Hauteville: *Accidents du travail*, uitg. 1940, blz. 286; Verbr., 15 oktober 1931, contra Rep. pr. Dr. belge, T. I, *accidents du travail*, bl. 83; Beroep Gent, 29 juli 1924, Pas. 1925, II, bl. 34; Rechtb. Antwerpen, 17 maart 1911, P.P. 1912, bl. 1286);

Overwegende dat de oplossing moet gezocht worden bij toepassing der algemene beginselen inzake verklaring van de wet door de rechter;

Overwegende dat het stelsel van de school der letterlijke uitlegging (*école de l'exégèse*), volgens hetwelk de rechter in de toepassing van de wet zich moet houden aan de letterlijke en formele zin van de wet en ervan niet mag afwijken, nu algemeen verworpen is (De Page: Dr. Civ., T. I, bl. 196; Saleilles, voorwoord bij F. Geny: *Méthode d'interprétation et sources*, T. I, bl. XVIII) en heden zonder betwisting meer wordt aangenomen, dat de rechter de wet mag verklaren, bij haar toepassing op individuele gevallen, mits eerbiedigen van de wil en het inzicht van de wetgever, en zodoende de toepassing van de wet kan versoepelen en aanpassen aan de sociale en economische evolutie, volgens de eisen van het maatschappelijk nut;

Overwegende dat dus in geval de wetgever zijn wil op ondubbelzinnige wijze in een heldere wettekst heeft laten kennen, er geen plaats meer is voor rechterlijke uitleg of verklaring (Planiol: Dr. Civ., T. I, n° 216; Advies van Procureur-Generaal bij het Hof van Verberking, vooraf arrest van Verbr.);

Overwegende dat in geval de wetgever niet beschikt heeft, de rechter niettemin gehouden is het geschil te beslechten (artikel 4 B.W.) en bij wijze van analogie, uitbreiding en uitleg, de algemene rechtsprincipes op het hun onderworpen geval toepassen zal;

Overwegende dat in geval de wetgever beschikt heeft, maar de zin van de wet twijfelachtig blijft, onduidelijkheden inhoudt, leemten bevat of strijdig is met de wil van de wetgever en het nagestreefd doel, de rechter dan bij wijze van verklaring, zich steunend op de voorafgaande werkzaamheden, de debatten en besprekingen in de Wetgevende Kamers, de beginselen aangenomen in gelijkaardige wetten, en de vereisten van rechtvaardigheid en van het sociaal nut, de wet aan het hem onderworpen geval zal toepassen;

Overwegende dat de schorsing van de verjaring ten voordele van de minderjarigen, felle kritiek heeft uitgelokt, daar zij generlei vereist was tot vrijwaring van de rechten van belanghebbenden (De Page: Dr. Civ., T. VII, , bl. 1099; Laurent: Dr. Civ., T. XXXII, n^{rs} 45 en 50; Galopin: *Prescription*, n° 27);

Overwegende inderdaad enerzijds dat geen bepaalde bekwaamheid vereist is om de verjaring tegen te kunnen, en anderzijds de vertegenwoordiging van de minderjarige door zijn wettige vertegenwoordiger, de onmogelijkheid om te handelen uitsluit, terwijl de schorsing van de verjaring in strijd is met het doel zelf der verjaring, dit is, de openbare orde en veiligheid te vrijwaren, door het stevig vestigen van rechten en verbintenissen en het afweren van een langdurige onzekerheid aangaande deze rechten en verplichtingen;

Overwegende dat rechtspraak en rechtsleer, zich steunende op de beginselen dat de rechtsgrond van algemeen belang van de verjaring-zijnde, de veiligheid

en de verhandelingen en de vastheid van rechten, verplichtingen en verbintenissen — overwegend zijn moet tegenover het privaats belang der onbekwamen (Planiol et Ripert, T. VII, n° 1375) om de toepassing van artikel 2278 B.W. uit te breiden, in veelvuldige gevallen die beantwoorden aan de geest van artikel 2278 B.W.;

Dat dit onder meer het geval is wat betreft de verjaring van de vordering in betaling der vergoedingen bepaald in de wet voor de arbeidsongevallen (Verbr., 15 oktober 1931, Pas. I, bl. 253; met advies van Procureur-Generaal Leclercq);

Overwegende inderdaad dat de schorsing van de verjaring na drie jaar ten voordele van het minderjarig slachtoffer van het werkongeval, van aard ware onveiligheid in de rechtsverhouding te bevorderen en partijen gedurende een lange tijd te behouden, met als gevolg financiële onvastheid van de handels- of nijverheidszaak, noodzakelijkheid van de verzekeraar een meerder kapitaal onmiddellijk beschikbaar te houden, met als gevolg verhoging der premieën ten laste van de werkgever;

Dat daarenboven deze schorsing van aard is het beslechten van het geding te bemoeilijken, door verdwijnen van de letsels en wijziging in de toestand van het slachtoffer, beletsel voor de verzekeraar tijdens en in normale voorwaarden een onderzoek in te stellen nopens oorzaak en omstandigheden van het ongeval, verdwijning van getuigen en onduidelijkheid of onjuistheid van laatijds afgenomen getuigenissen;

Overwegende daarenboven dat ter zake kan afgeleid worden uit de wil van de wetgever, dat hij de schorsing van de korte verjaring, van 6 maanden tot 5 jaar, ten voordele van minderjarigen heeft willen uitsluiten, telkenmale het gaat om rechten door minderjarigen verworven, door de uitoefening van een beroep;

Overwegende inderdaad dat artikel 2271 B.W. impliciet het beginsel huldigt dat de minderjarige werknemers op dezelfde voet moeten gesteld worden als de meerderjarigen, die zelfde bedrijvigheid uitoefenen, hetgeen Bigot Preameneu als volgt heeft uiteengezet: « Si le mineur remplit quelqu'un des états pour lesquels l'action est limitée, soit à six mois, soit à un an, soit à cinq ans, il est juste qu'il soit assujéti aux règles générales de la profession qu'il exerce. (Locré: Drè Civ., T. VIII, bl. 355, n° 23);

Overwegende dat dus in de geest van artikel 2278 B.W. de verjaring loopt tegen minderjarige werkmans zoals tegen meerderjarige, voor alles wat de rechten betreft, spruitend uit het arbeidscontract;

Overwegende dat daarenboven de algehele economie van de wet van 1903 op het herstel der schade, spruitende uit werkongevallen, niet overeen te brengen is met de schorsing van de verjaring van drie jaar (Verbr., 15 oktober 1931, Pas. 1931, I, bl. 253);

Dat inderdaad deze wet een forfaitair karakter heeft, generlei het herstel der schade uit hoofde van een fout, door de foutieve dader, beoogt, maar wel het herstel der schade door de werkgever, ten gevolge van verwezenlijking van een beroepsrisico, zodat ter zake de persoonlijkheid van de schuldeiser, hij weze minderjarig of meerderjarig, geen rol speelt;

Dat de wetgever gewild heeft, gezien dit forfaitair karakter, dat de werkgever, binnen een korte termijn zou definitief weten indien en in hoever hij tot herstel tegenover het slachtoffer gehouden is;

Overwegende dat de houding van de wetgever de overwegende rechtspraak bevestigt;

Dat inderdaad, sedert dat bepaalde rechtspraak artikel 28 heeft uitgelegd in die zin, dat de verjaring niet geschorst wordt in het voordeel van de minder-

jarigen, de wet op de werkongevallen van 1903 meermaals gewijzigd en aangevuld werd en onder meer door de wetten van 3 augustus 1926, 15 mei 1929, 30 december 1929, 18 juni 1930, B.-W. van 9 juni 1945, wet van 10 juli 1951;

Dat onder meer de wet van 18 juni 1930 artikel 28 heeft aangevuld, met te bepalen dat de driejaarlijkse verjaring gestuit wordt door een rechtsvordering tot betaling wegens het werkongeval, gesteund op een andere rechtsgrond;

Dat echter nooit tot nu toe de wetgever het nodig geacht heeft te preciseren dat deze verjaring geschorst is ten voordele van minderjarigen;

Overwegende dat de schorsing van de verjaring het enig middel is, waarop het beroep berust;

Dat dit middel faalt in rechte;

Dat derhalve het beroep ongegrond voorkomt;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Alle verdere besluiten van de hand wijzende;

Verklaart het beroep ontvankelijk, doch ongegrond;

Verwerpt het;

Bevestigt het bestreden vonnis;

Verwijst beroeper in de kosten van het beroep.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

1e Kamer. — 2 februari 1957.

Voorzitter : M. Goris.

Rechters : M.M. van Doorslaer de ten Rijen
en Vanheule

O.M. : M. Sobrie.

Advocaat : M. Maillet.

Internationaal privaatrecht. — Werking in België van Duits vonnis van echtscheiding. — Geen schending van de Belgische openbare orde.

Opdat de Belgische openbare orde zou geëerbiedigd zijn is het voldoende dat van de ter bekoming van de echtscheiding ingeroepen oorzaken, die als zodanig door het vonnis werden aanvaard, sommige toegelaten zijn door het persoonlijk statuut van de partijen en de andere door de « lex fori ».

De Belgische openbare orde is aldus niet geschonden wanneer uit het vonnis blijkt, dat de door de Belgische wet aangenomen oorzaken voor echtscheiding bestaan.

Van Hecke en Van Gasse t/ Procureur des Konings.

Overwegende dat aanleggers Van Hecke Henri en Van Gasse Yvonne bij verzoekschrift dd. 19 oktober 1955, op 20 oktober 1955 betekend aan de heer Procureur des Konings, oorspronkelijke aanlegger, in verzet komen tegen het vonnis dezer rechtbank van 29 september 1955, tussen partijen gewezen en op 12 oktober 1955 aan aanleggers op verzet betekend;

Overwegende dat het verzet tijdig en regelmatig in de vorm werd ingesteld;

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering er toe strekte te horen zeggen voor recht dat het huwelijk aangegaan op 11 oktober 1951 door aanleggers op verzet Van Hecke en Van Gasse door de ambtenaar

van de burgerlijke stand te St-Niklaas nietig is, de akte van het huwelijk nietig te horen verklaren en aanleggers op verzet te veroordelen om van elkander te scheiden

Overwegende dat de vordering gesteund is op de beschikking van art. 147 B.W., dat verbiedt een tweede huwelijk aan te gaan wanneer het eerste niet ontbonden is, om reden het vonnis van de rechtbank van Keulen, van 29 oktober 1948, waarbij de echtscheiding tussen tweede aanlegster op verzet en haar echtgenoot De Pauw uitgesproken werd, zonder uitwerking is in België, daar de beweegredenen aangehaald in dit vonnis en waarop het verzoek tot echtscheiding gesteund is, indruisen tegen de openbare orde in België;

Overwegende dat de gronden aangevoerd door verweerder op verzet in de oorspronkelijke vordering zijn :

1) dat de door het vonnis gedane vaststelling, dat het samenleven gedurende drie jaar heeft opgehouden, geen grond tot echtscheiding is in België, daar in het Belgisch Recht de echtscheiding alleen om bepaalde redenen is toegelaten

2) dat voormeld vonnis, om op de ingeroepen gronden de echtscheiding te kunnen uitspreken, aanstipt dat het in België van kracht zijnde wetboek in art. 233 de scheiding bij onderlinge toestemming toelaat en Van Gasse Yvonne, per brief, haar toestemming in de echtscheiding heeft verleend, wat niet overeenstemt met de zeer strikte (strenge) op straf van nietigheid na te leven bepalingen van art. 275 en volgende burgerlijk wetboek;

3) ten slotte, dat hoewel de oorzaak van het ophouden van het echtelijk leven te vinden is in de ontrouw van Van Gasse Yvonne de echtscheiding niet werd uitgesproken op grond van overspel;

Overwegende dat uit het feit dat het kwestieuze vonnis de echtscheiding uitspreekt op grond van art. 48 van de Duitse wet op het huwelijk (voor onbepaalde oorzaak) dat in se in strijd is met de Belgische openbare orde, niet noodzakelijk volgt dat het vonnis strijdig is met deze openbare orde;

Overwegende dat het volstaat, opdat de Belgische Openbare Orde zou geëerbiedigd zijn, dat de oorzaken ingeroepen om de echtscheiding te bekomen, en die als dusdanig door het vonnis weerhouden worden, de ene toegelaten zijn door het persoonlijk statuut van de partijen en de andere door de lex fori (zie Piérard, *Divorce et Séparation de Corps*, uitg. 1929, T. III, bl. 54, alinea 3 en vlg.; zie ook *Studie van Graulich over Droit International privé*, par. 5, *Divorce et Séparation de Corps*, in J.T. 1956, bl. 209);

Overwegende dat aldus de Belgische openbare orde niet gekrenkt wordt wanneer uit het vonnis blijkt dat de door de Belgische Wet aangenomen oorzaken tot echtscheiding bestaan (zie Beroep Gent 21 februari 1951, *Rechtskundig Weekblad* 50/51, bl. 1319);

Overwegende dat het kwestieuze vonnis zich steunt, om toepassing te maken van art. 48 der Duitse Wet, op de door aanlegger voorgedragen en door verweerder niet bestreden daadzaken, te weten : de echtbreuk en het beledigend weigeren het echtelijk leven te hernemen;

Overwegende dat inderdaad uit het kwestieuze vonnis blijkt dat de rechter aanneemt dat de bepaalde oorzaken, die volgens de Belgische wet als grond tot echtscheiding aanvaard worden, te weten de echtbreuk en de beledigende weigering om het echtelijk leven te hernemen, bestaan waar het zegt : « da die vom » Kläger vorgetragenen und von der Beklagten nicht » bestrittenen Tatsachen eine Scheidung auf Grund...

»rechtvaardigen» en verder «Im übrigen wird auf die vorbereitenden Schriftsätze und die überreichten Urkunden Bezug genommen»; welnu, deze voorbereidende schriftten zijn de «Ehescheidungsklage» van 20 mei 1948 waarin aanlegger aanvoert dat zijn vrouw ontrouw is en hem op een beledigende wijze heeft afgewezen wanneer hij in verlof bij haar kwam: «de Urkunden» zijn de brief van de broeder van aanlegger waarin vermeld wordt dat zijn vrouw met een ander man leeft;

Overwegende dat hieruit klaarblijkelijk volgt dat het kwestieuze vonnis voldoet aan de gestelde vereisten opdat de Belgische openbare orde zou geëerbiedigd zijn;

Overwegende dat het aldus overbodig is verder te onderzoeken of andere motieven van het vonnis, zoals het inroepen van art. 233 B.W. op zich zelf, al dan niet in overeenstemming zijn met de Belgische openbare orde;

Overwegende dat het vonnis der Rechtbank van Keulen, waarbij de echtscheiding uitgesproken wordt dan ook zijn uitvoering in België moet hebben;

dat dienvolgens het huwelijk waarvan de nietigheid wordt vervolgd, wel geldig werd aangegaan;

Om deze redenen,

De Rechtbank,
alle verdere en strijdige besluiten als ongegrond verwerpende, ontvangt het verzet en opnieuw rechtdoende, wijst de oorspronkelijke vordering af als ongegrond;

Kosten lastens de Staat;

CORRECTIONELE RECHTBANK TE TONGEREN

12 januari 1957.

Alleensprekend rechter: M. Driessen.

O.M.: M. Meers.

Advocaat: M. Stas P.

Strafrecht. — Art. 521 S.W. — Benzinepompinstallatie onroerend uit haar aard. — Breken van ruiten is niet «vernietigen of overhoop werpen».

Een in de grond vastgemetselde of gebetonneerde benzinepomp vormt met haar ondergrondse tank en buizenleiding een onafscheidbaar geheel, zijnde de pompinstallatie, en is als zodanig een uit zijn aard onroerend goed, beschermd door art. 521 S.W.

Het zelfs opzettelijk breken van de ruiten van een gebouw, op zichzelf genomen, kan niet worden gelijkgesteld met de in voormeld artikel bedoelde daden.

De woorden «vernietigen of overhoopwerpen» in art. 521 S.W. bedoelen «verwoesten, vernietigen, buiten gebruik stellen, in puin leggen» en geenszins een slechts lichte, gemakkelijke en met geringe kosten herstelbare beschadiging, zonder invloed op het bestaan of het wezen der zaak zelf, noch op het gebruik daarvan.

O.M. t/ Deroye.

Beticht van...

B. — door welk middel ook, gebouwen, bruggen, dijken, steenwegen, spoorwegen of andere bouwwerken,

aan een ander toebehorende, geheel of ten dele vernield of overhoop geworpen te hebben.

.....

Overwegende dat betichte niet ontkent twee ruitjes, metend ieder 30 x 40 cm., te hebben stukgeslagen in twee automatische benzinepompen, eigendom van...

Overwegende dat, naar uit het onderzoek gebleken is, iedere dezer pompen in de grond vastgemetseld of gebetonneerd is en met haar ondergrondse tank en buizenleiding één onafscheidbaar geheel vormt, zijnde de pompinstallatie;

dat dergelijke installatie ongetwijfeld een constructie of bouwwerk is, onroerend van nature, en dat het derhalve niet opgaat de pomp afzonderlijk te houden voor onroerend door bestemming — (De Page, V, 640; Colin et Capitant, 4e éd. 1923, I, blz. 681; Laurent, V, 409) — in welk geval zij, luidens de rechtsspraak, niet zou beschermd zijn door art. 521 S.W.; — (Pand. Belge XXX, Ve Destruction de constructions, 34, 35, 36, 37).

Overwegende dat echter het zelfs vrijwillig breken van de ruiten van een gebouw op zichzelf genomen niet kan gelijkgesteld worden met de daden voorzien in bedoeld artikel; (Verbreking 19 september 1814, Pas. 229). —

Overwegende eindelijk dat de woorden — «vernietigen of overhoopwerpen» — gebezigd in art. 521 S.W. doen denken aan — «verwoesten, vernietigen, buiten gebruik stellen, in puin leggen» — en geenszins aan een slechts lichte, gemakkelijk en mits geringe kosten herstelbare beschadiging, zonder invloed op het bestaan of het wezen der zaak zelf, die in casu zonder de minste hinder verder benut werd; — (Constant, Manuel de Droit Pénal, II, 2e p, Nr 1617, 4e Pand. B. III, Ve Destruction de constructions, 9 en 10).

Overwegende dat de betichting sub. litt. B dan ook niet kan weerhouden worden;

Overwegende ... (zonder belang) ...

Om deze beweegredenen,

De rechtbank, statuerende op tegenspraak;

Spreekt betichte vrij voor de betichting sub. litt. B...

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

2e Kamer. — 11 februari 1957.

Voorzitter: M. Goris.

Referendaris: M. Beckers.

Advocaten: M.M. Dupont, Boelens, H. Deckers en J. De Schrijver.

Rechtsvordering. — Derden-verzet tegen een op verzoekschrift gewezen vonnis.

Zo een op verzoekschrift gewezen vonnis in beginsel een daad van vrijwillige uitspraak van de voorzitter is, verliest het echter dit karakter en wordt een daad van eigenlijke rechtspraak, wanneer het wordt bestreden door iemand, wiens belangen het schaaft.

Wanneer inderdaad de voorzitter, rechtdoende op verzoekschrift, een beslissing uitspreekt of een maatregel treft, waardoor de rechten van een derde rechtstreeks worden gekrenkt of bedreigd, brengt het recht van verdediging mede, dat de aldus gekrenkte persoon over een rechtsmiddel beschikt teneinde de getroffen maatregel of beslissing te doen intrekken.

Indien iemand, die zich benadeeld acht, derden-

verzet doet tegen een op verzoekschrift gewezen bevel of vonnis, ontleent hij dit recht aan de artt. 474 en 475 Rv. en om op dit verzet te beslissen ontleent de voorzitter van de rechtbank zijn bevoegdheid aan de artt. 474 v.Rv.

Het woord «préjudice» in art. 474 Rv. moet in zijn ruimste zin worden opgevat als begrijpend, zowel de morele als de geldelijke belangen.

Bosiers en Lorand t/ Bosiers.

Gezien de geboekte inleidende dagvaarding op 24.12.1956 verzet aantekend tegen het vonnis, geveld door de 11de kamer der Rechtbank van Koophandel te Antwerpen in datum van 22.11.1956 en strekkende tot de afwijzing van de eis ingeleid door huidige verweerder op verzet, oorspronkelijk aanlegger in zijn verzoekschrift van 22.11.1956, als zijnde niet ontvankelijk en in ieder geval ongegrond en tevens op grond van een rechtstreekse dagvaarding dit vonnis der 11e kamer dezer Rechtbank nietig en zonder uitwerksel te horen verklaren;

Aangezien deze Rechtbank bevoegd is om over de eis te kennen en de eis tevens ontvankelijk en gegrond is;

Aangezien inderdaad het vonnis van 22.11.1956 uitgesproken wordt op verzoekschrift van verweerder zonder dat hij ooit de tussenkomst van huidige aanleggers in het minst zou hebben ingeroepen of hen zelfs zou verwittigd hebben;

Aangezien dit vonnis van 22.11.1956 uitgesproken werd door de Heer Voorzitter dezer Rechtbank, niet zetelend in kortgeding, maar wel door de 11e kamer dezer Rechtbank, dewelke voorgesteld is door de Heer Voorzitter, beslissende als rechter ten gronde en welke kent over de verzoekschriften, evenals over andere betwistingen, zoals faillissementen, concordaten, handlichting van bewarende beslagen, enz.;

Aangezien verweerder ten onrechte opwerpt, dat de maatregel, getroffen door het vonnis van 22.11.1956 en hetwelk er in bestaat de door het vonnis dezer Rechtbank in datum van 26.5.1956 aangestelde vereffenaar de heer Van Ginneken te doen vervangen door de heer Dyckers een daad uitmaakt van de vrijwillige rechtspraak van de Heer Voorzitter, waartegen bijgevolg geen verhaal mogelijk is;

Aangezien inderdaad de wet noch op uitdrukkelijke noch op stilzwijgende wijze bepaalt wat door de expressie van deze begrippen, namelijk eigelijke rechtspraak (Jurisdiction Contentieuse) en Vrijwillige Rechtspraak (Jurisdiction Gracieuse), dient te worden verstaan;

Aangezien, indien het vonnis geveld op verzoekschrift in beginsel een daad van vrijwillige rechtspraak van de Heer Voorzitter uitmaakt, zij nochtans dit karakter verliest en een daad van eigelijke rechtspraak wordt, wanneer zij aangevochten wordt door de partij, waarvan zij de belangen schaaft en dewelke optreedt als een rechtmatige tegenspreker;

Aangezien inderdaad telkens, wanneer de Voorzitter, zetelend als rechter op verzoekschrift, een beslissing velt of een maatregel treft, waardoor de rechten van een derde rechtstreeks worden aangevallen of bedreigd, het alsdan wenselijk is van het eenvoudige standpunt van het recht van verdediging uit, dat de also gekrenkte partij over een verhaalmiddel zou beschikken, ten einde de getroffen maatregel of beslissing te doen intrekken;

Aangezien telkenmale de rechter zulk een beslissing geveld heeft hij in werkelijkheid een akte van eigelijke rechtspraak gesteld heeft;

dat namelijk wanneer een rechtsmacht zich voor een geval bevindt, waarin iemand door een getroffen maat-

regel in zijn rechten gekrenkt werd, het juist in deze krenking is dat het kenmerk te vinden is van de eigenlijke rechtspraak en behoort het haar het herstel van de onregelmatigheid mogelijk te maken, zelfs wanneer de positieve wetgeving erover zwijgt de mogelijkheid aan te nemen van de verhaalmiddelen;

Aangezien een akte van vrijwillige rechtspraak dit karakter zal behouden, zolang dat geen enkele tegenspraak zich heeft voorgedaan, zolang geen debat opgezezen is tussen de belanghebbenden in deze maatregel;

doch van het ogenblik, dat de belanghebbenden bezwaar tegenstellen en opperen, dan verandert de maatregel van karakter en wordt hij een akte van eigenlijke rechtspraak, waartegen een verhaal mogelijk is;

Aangezien dit verhaal beletten, de rechten van de verdediging zou kunnen miskennen en tevens alle verassingen zou veroorloven;

Aangezien zulk verhaal, dat voor doel heeft een beslissing te doen intrekken, niet mag verward worden met de procedure die voor doel heeft op de meest spoedige wijze moeilijkheden te doen oplossen die betrekking hebben op uitvoeringsmaatregelen;

Aangezien het algemeen principe van het verzet of van het verhaalmiddel tegen een beslissing getroffen op verzoekschrift het recht van verdediging is, dat aan elke partij dient toegekend te worden en zeker aan de partij welke zich gekrenkt voelt in haar rechten;

Aangezien trouwens artikel 474 van het W.B.R. bepaalt dat een partij derden verzet mag maken tegen een vonnis dat zijn rechten schaaft en ter gelegenheid van hetwelk noch zij, noch diegenen die zij vertegenwoordigt, geroepen zijn geweest;

Artikel 475 voegt er nog aan toe: «Het derde verzet, gemaakt door rechtstreekse vordering, zal gebracht worden voor de rechtbank, die het aangevochten vonnis geveld heeft»;

Aangezien in deze zin de huidige rechtspraak aanneemt dat deze uitspraken, gegeven op verzoekschriften en die principieel vrijwillige rechtspraak zijn, eigenlijke rechtspraak worden of kunnen worden op het ogenblik waarop zij betwist worden;

Aangezien nochtans, indien deze tussenkomst van de gekrenkte partij dikwijls het karakter van de uitspraak zal helpen aanwijzen, het nochtans logisch is aan te nemen dat dit karakter in se bestond, afgezien van het feit dat deze tussenkomst van de gekrenkte partij al dan niet plaats heeft;

Aangezien trouwens bij vergelijking artikel 635 bis van W.D.R. immers voorziet, dat in alle beslagleggingen die aan machtigingen onderworpen zijn, beslaglegging die eveneens op verzoekschrift gebeurt, de beslagnemer steeds het intrekken van de verleende machtiging kan vragen bij middel van een verhaal onder vorm gegeven van een dagvaarding van de beslaglegger, voor de rechter die deze machtiging heeft verleend;

Aangezien, zoals reeds hierboven gezegd, het vonnis van 22 november 1956 geen bevelschrift is, maar wel een vonnis verleend door de 11e kamer dezer Rechtbank, voortgezeten door de Heer Voorzitter als rechter ten gronde, 11e kamer welke trouwens alle dagen naar gelang de noodzakelijkheid zetelt, en dewelke te beslissen heeft over andere zaken, faillissementen, toelating van verkoop op verzoekschrift, concordaten, enz., en dewelke de kamer der Rechtbank is, welke de gewone rechtsmacht van de Heer Voorzitter uitmaakt, benevens zijn rechtsmacht in kortgeding, zoals bepaald door artikelen 806 en volgende van W.B.R.;

Aangezien bijgevolg indien een partij, welke zich benadeeld voelt, verzet aantekent tegen een bevel of een vonnis, verleend op verzoekschrift, zij dit recht vindt in artikelen 474 en 475 van het W.B.R. en om op dit verzet te beslissen de Voorzitter der Rechtbank zijn machten put uit artikelen 474 en volgende van het W.B.R. en hij bijgevolg beslist als rechter ten gronde, dat er hoogdringendheid weze of niet, over het recht van de aanvrager: dat de Voorzitter in zulk geval niet beslist en zijn machten niet put uit artikelen 806 en volgende van het W.B.R.

Zie Rechtspraak:

Gent: 12.12.1934 Jur. Com. Flandre 1934, n° 5.462, blz. 240;

Beroep Gent: 4.5.1929, Jur. Com. Flandre 1929, n° 4.945, blz. 176, met nota Kluyskens;

C.I.V. Bruxelles 5.2.1927 Pas. 1927 - III, blz. 187;

Rechtskundig Weekblad: 12.12.1937, n° 13, Kol. 529, Art. A. Lepaige;

Cass. Franc. 3.4.1895 - Dalloz 1896 - I - 5 + nota;

Aangezien de eis tevens ontvankelijk is;

Aangezien inderdaad het verzoekschrift ingeleid door verweerder op 22 november 1956 zich steunt op art. 316 en 429 van het W.B.R.;

Aangezien deze beide artikels bepalen dat zekere voorwaarden dienen verwezenlijkt te worden opdat in de vervanging der aangestelde deskundige zou kunnen overgegaan worden in geval de aangestelde deskundige weigert of in de onmogelijkheid vertoeft zijn zending te vervullen;

Aangezien namelijk er in bepaald wordt dat de partijen zich moeten akkoord stellen voorafgaandelijk om een andere deskundige in zijn plaats te stellen en dat zulks in geval de partijen hierover niet akkoord gaan, de benoeming van een andere expert zal gedaan worden door een verzoekschrift aan de Rechtbank voorgelgd door de naartigste partij (art. 316); dat tevens volgens art. 429 de expert zal vervangen worden door verzoekschrift neergelegd op de Rechtbank, tenzij de partijen zich akkoord stellen om een andere aan te duiden;

Aangezien bijgevolg de Rechtbank slechts tot de aanstelling van een nieuwe deskundige zal kunnen overgaan, bij ontstentenis van de partijen zich akkoord te stellen op de vervanging van de aangestelde deskundige;

Aangezien terzake, zowel op grond van art. 316 als van 429 het uitgemaakt is dat partijen zich voorafgaandelijk niet akkoord gesteld hebben en zelfs geen enkele onderhandeling desaangaande hebben aangeknoopt;

Aangezien bijgevolg het vonnis van 22.11.1956 bekomen op verzoekschrift, neergelegd door verweerder bij verrassing werd bekomen t.t.z. bij verrassing van de tegenpartijen, welke er onwetend van waren en zonder dat noch de ene noch de andere aanhoord werd;

Aangezien bijgevolg het derden verzet door huidige aanlegsters gesteld tegenover het vonnis van 22.11.1956, ontvankelijk is op grond van art. 474 van het W.B.R.;

Aangezien inderdaad dit derden verzet ontvankelijk is gezien een gewettigde derde opdaagt, dewelke gekrenkt is in zijn belangen en vatbaar is om schade te ondergaan door de getroffen beslissing; zie Rep. Prat. de Droit Belge v° tierce opposition n° 31 & 34;

Aangezien de huidige aanleggers zeker en vast gewettigde tegensprekers zijn van het verzoekschrift en het vonnis van 22.11.1956, gezien zij inderdaad de zoon, de schoondochter en kleinzoon zijn van de huidige verweerder, dewelke alle drie patrimoniale belangen verdedigen in een uitsluitelijk familiale zaak;

Aangezien reeds zoals hierboven gezegd het geen praktisch nut heeft na te gaan of de beslissing op het

verzoekschrift een daad van vrijwillige of eigenlijke rechtspraak is, gezien de huidige rechtspraak aanneemt dat het verhaal mogelijk is door een derden verzet tegen elke beslissing die het mogelijk maakt dat de verzet-aantekende partij nadeel of schade zou oplopen door de getroffen beslissing;

Aangezien wanneer art. 474 spreekt over préjudice, dit woord dient verstaan te worden in zijn breedste zin en zowel de morele belangen als de geldelijke belangen inhoudt;

Aangezien het vonnis van 22.11.1956 de huidige aanleggers schaadt in hun belangen, zowel in hun materiële als in hun morele belangen;

Aangezien bijgevolg de eis gegrond is;

Aangezien inderdaad door het vonnis der Rechtbank van Koophandel van 26.5.1955 de Heer Van Ginneken aangesteld werd als vereffenaar, en niet als deskundige, met zending partijen (vader en zoon) trachten te verzoeken en hen te brengen tot het stichten ener behoorlijke vennootschap minstens ertoe te brengen de bezittingen der vennootschap in hun geheel over te laten aan de vennoot of de vennoten of de recht-hebbenden welke de nijverheid wensen voort te zetten mits betaling aan de anderen van de waarde welke hun deel ten tijde der overname vertegenwoordigt, deze waarde objectief en deskundig geschat, hierbij rekening houdend niet alleen met de inbrengsten ten tijde der stichting der vennootschap, doch der verwezenlijkingen door ieder van hen desgevallend bijgedragen gedurende het later beheer, met voorts de machten voorzien in sectie 105 van titel 9 van art. 1 van het Wetboek van Koophandel;

Aangezien in het verzoekschrift van 22.11.1956 er geen nadruk gelegd werd op het feit dat de Heer Van Ginneken aangesteld was geworden als vereffenaar, doch integendeel huidige verweerder heeft menen gewag te kunnen maken van een onderling akkoord tussen partijen getroffen op 6.3.1956, waardoor de Heer Van Ginneken in beweging werd gesteld met dien verstande dat bij gemeen overleg der partijen de zending gesplitst werd en beperkt werd in de huidige stand der zaak, tot het opmaken van inventaris van het handelsfonds « De Blauwe Hand », met schatting der inbegrepen waarde, zonder te gewagen over een in vereffeningstelling;

Aangezien nochtans het niet is omdat de partijen door gemeen overleg en gezien de bestaande stand der zaak en der procedure op dat ogenblik, de bemoeiingen van de Heer Van Ginneken beperkt hebben tot het opmaken van een inventaris, dat daarom de hoedanigheid van de Heer Van Ginneken veranderd wordt en inplaats van als vereffenaar op te treden enkel en alleen zijn zending erin zou bestaan, als deskundig rekenplichtige op te treden;

Aangezien inderdaad dit akkoord der partijen van 6.3.56 niet de minste invloed kan hebben op de zending van vereffenaar door het vonnis van 26.5.1955, toegekend aan de Heer Van Ginneken, dewelke niettegenstaande het gemeenschappelijk akkoord der partijen om zijn zending momenteel en gezien de stand der zaak te beperken tot het maken ener inventaris, de Heer Van Ginneken aangesteld blijft als vereffenaar en in alle geval enkel en alleen kan optreden als vereffenaar;

Aangezien bijgevolg de huidige verweerder zich kan vergist hebben over de draagwijdte van het gemeenschappelijk akkoord tussen partijen getroffen op 6.5.1956, doch het aan de Rechtbank toebehoort te beslissen dat de aard van de zending toegekend aan de Heer Van Ginneken deze blijft van een vereffenaar en er bijgevolg niet kan aangevraagd worden: zijn

vervanging door een eenvoudige deskundige-rekenplichtige;

Aangezien bijgevolg, wanneer huidige verweerder zijn verzoekschrift van 22.11.1956 gesteund heeft op art. 316 strekkende tot de vervanging van een deskundige hij zich vergist heeft, gezien ter zake er enkel en alleen sprake kan zijn van de vervanging van een vereffenaar en niet van een deskundige-rekenplichtige;

Aangezien de omstandigheid, dat in het beschikkend gedeelte van zijn verzoekschrift van 22.11.1956 gesteund op artikel 316 en volgende van het W.B.R. verweerder aanvraagt de benoeming van een nieuwe deskundige-rekenkundige vereffenaar, niet overeenstemt met de beslissingen van het vonnis dezer Rechtbank van 26.5.1955, bekrachtigd door het Arrest van het Beroepshof van 18.1.1956, gezien er in deze twee beslissingen, hebbende kracht van gewijsde verworven, er alleen sprake is van een vereffenaar en dit ook de enige hoedanigheid is waarin de Heer Van Ginneken benoemd werd en ook de enige hoedanigheid is waarin een ander persoon zou kunnen aangesteld worden, in vervanging van de Heer Van Ginneken;

Aangezien ten slotte de huidige verweerder een uitleg geeft aan het gemeen overleg der partijen van 6.3.1956, dat de draagwijdte niet heeft die hij er aan toekent, vermits het vaststaat dat dit gemeen overleg der partijen geen herleiding gedaan heeft van de zending toegekend aan de vereffenaar, aangesteld door het vonnis van 26.5.1955, gezien het alleenlijk aanbelangt een modaliteit in de uitoefening van zijn machten van vereffenaar door de Heer Van Ginneken, gezien de stand der zaak en der procedure op dat ogenblik:

dat het zeker en vast niet in het inzicht der partijen is geweest de opdracht van de vereffenaar te vervangen door een opdracht van een gewone deskundige-rekenplichtige;

Aangezien anderzijds de Heer Van Ginneken zijn zending niet geweigerd heeft en ook niet verhinderd is geweest ze uit te voeren: dat het inderdaad niet betwist wordt, dat de vereffenaar Van Ginneken de plaatsen en de installatie der nijverheid «De Blauwe Hand» onderzocht heeft, kennis genomen heeft van de bundels der partijen en hun uitleggingen heeft ontvangen;

Aangezien in zijn brief van 2.11.1956, waarin huidige verweerder het bewijs meent te kunnen vinden dat de Heer Van Ginneken geweigerd heeft zijn zending te vervullen, de Heer Van Ginneken niet beweert dat hij weigert de hem toevertrouwde zending te vervullen en ook niet beweert dat hij in de onmogelijkheid verkeert deze te vervullen doch enkel en alleen toegeeft dat gezien zijn menigvuldige activiteiten, hij momenteel bezig is met enkele andere zaken te beëindigen en het verder onderzoek van de vereffening der «Blauwe Hand» vraagt een weinig te verschuiven totdat hij met zekere voorafgaandelijke bewerkingen geëindigd heeft;

Aangezien hij er trouwens uitdrukkelijk aan toevoegt dat hij de partijen verzoekt te willen aanstippen dat hij de zaak der «Blauwe Hand» niet uit het oog verliest en hij deze zal aanvatten zodra hij over een ogenblikje respijt geniet: dat trouwens de toestand van de zaak De Blauwe Hand niet de minste ongerustheid moet geven aan de huidige verweerder en om dit te bewijzen hij er een staat aan toevoegt van de bilan op 30.6.1956;

Aangezien er bijgevolg van weigering of onmogelijkheid der hem toevertrouwde zending te vervullen geen sprake is en de huidige verweerder een uitleg geeft aan dit schrijven van de Heer Van Ginneken, die het niet kan hebben;

Aangezien de Heer Van Ginneken nooit in het minste heeft laten veronderstellen dat hij verhinderd was zijn gerechtelijke zending te volbrengen, en verweerder zeker en vast al te spoedig en te doordrijvend is geweest;

Aangezien er inderdaad hoegenaamd geen hoogdringendheid bestaat om de zaak te beëindigen zonder de minste waarborg of inlichting in te winnen, gezien enerzijds de zaak De Blauwe Hand zeer winstgevend is en anderzijds huidige verweerder niet kan ontkennen dat hij op de opbrengst van de zaak voorafnemingen doet die hem alle gerustheid kunnen geven;

Aangezien ten andere de Heer Van Ginneken later op 3 december 1956 uitdrukkelijk bekend gemaakt heeft aan de partijen dat hij bereid is zijn zending te vervullen;

Aangezien tenslotte de eis met dewelke huidige verweerder wil tot een afrekening komen, de huidige aanleggers schaden kan, niet alleen in hun materiële belangen maar ook in hun morele belangen;

Aangezien inderdaad de zending toegekend door het vonnis van 26.5.1955 aan de vereffenaar er niet in bestaat enkel en alleen af te rekenen tussen de belanghebbende vennoten, partijen ter zake, maar er vooral in bestaat een nieuwe maatschappij op te richten, minstens de partijen er toe te brengen de bezittingen der maatschappij in hun geheel over te maken aan de vennoot of de vennoten of diens rechthebbenden, welke wensen de nijverheid voort te zetten;

Aangezien inderdaad het niet uit het oog verloren mag worden, dat het hier uitsluitelijk gaat om patrimoniale belangen in een uitsluitelijk familiale onderneming, dewelke tot heden alleen bestaan heeft als een feitelijke vennootschap; familiale zaak welke zeer bloeiend is en dewelke door de huidige aanleggers sinds jaren beheerd wordt naar ieders voldoening en zeker van de huidige verweerder: dat het trouwens daarom ook is dat de zending toevertrouwd aan de vereffenaar Van Ginneken er ook in bestaat de berekening te maken van de waarde, welke hun deel in de vennootschap vertegenwoordigt voor elk der partijen ten tijde der overname, de waarde zijnde objectief en deskundig geschat, erbij rekening houdend niet alleen met de inbrengsten ten tijde der stichting der vennootschap, doch eveneens der verwezenlijking door ieder van hen desgevallend bijgedragen gedurende het later beheer;

Aangezien bijgevolg de bedoeling der Rechtbank wel duidelijk is geweest de familiale zaak te laten voortbestaan tussen de gedingvoerende partijen, met erkenning en eerbiediging van al hun rechten door hen en door hun arbeid verworven en bijgevolg zeker en vast de elementaire en morele belangen der huidige aanleggers er in bestaan dat aan de aangestelde vereffenaar de mogelijkheid en de tijd gegeven wordt om het doel, nagestreefd door de Rechtbank, te verwezenlijken;

Aangezien het bijgevolg ook helemaal verkeerd is van huidige verweerder te beweren, dat een afrekening dient gedaan te worden tussen de partijen en dat het er voor huidige verweerder enkel en alleen om gaat verweerder eenvoudigweg zijn aandeel toe te kennen in de zaak De Blauwe Hand: dat het inderdaad volstaat de zending te lezen welke door het vonnis van 26.5.1955 aan de vereffenaar verleend wordt om tot het besluit te komen dat het over heel wat anders gaat dan een gewone afrekening of de uitkering van zijn aandeel aan de huidige verweerder;

Aangezien uit al het voorgaande voldoende voortspuit, dat het huidige derden verzet aangetekend door

de huidige aanleggers tegen het vonnis der 11e Kamer van 22.11.1956 gegrond is en er niet de minste reden bestond om tot vervanging over te gaan van de aan- gestelde vereffenaar Van Ginneken, gezien door deze procedure hun morele als materiële belangen kunnen geschaad worden; dat zij inderdaad optreden in huidige verzet als gewettigde tegensprekers en gekrenkte derden in hun rechten;

Om deze redenen,

De Rechtbank, maakt melding van de toepassing van artikel 2 van de Wet van 15 juni 1935;

Alle andere of strijdige besluiten verwerpende;

Verklaart zich bevoegd om over de eis te kennen; Beslissende op het derden verzet, verklaart het verhaal ontvankelijk en gegrond;

Doet het vonnis van 22 november 1956 te niet en zegt voor recht, dat het zonder uitwerksel zal blijven;

Verleent akte van aanleggers van hun begroting des gedings;

Leggen de kosten ten laste van verweerder.

Verklaart het vonnis, behoudens de verwijzing in de kosten, uitvoerbaar niettegenstaande beroep en zonder zekerheidstelling.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

26 juni 1954.

Voorzitter : M. Van Lerberghe.

Referendaris : M. Vandekerckhove.

Advocaten : Mrs Van Tyghem en De Vriese.

Strafbeding. — Nietige hoofdverbintenis. — Nietigheid van de verbintenis uit het strafbeding.

Het strafbeding is een bijkomende overeenkomst, die nietig is in geval van nietigheid van de hoofdverbintenis.

De verbintenis van iemand om voor de rest van zijn leven in België, onbeperkt naar plaats en ruimte, een bepaalde beroepsactiviteit niet meer uit te oefenen, is nietig als zijnde in strijd met het beginsel van de vrijheid van arbeid, handel en nijverheid.

N.V. Ambro t/ De Man.

Gezien de daging van 8 januari 1953, waarbij eiseres jegens verweerder de betaling vordert van 100.000 frank schadevergoeding met de rechterlijke rente, alsmede de verdere naleving door verweerder van de verbintenis door hem op 4 december 1951 opgenomen op straffe van 100.000 frank schadevergoeding voor ieder nieuw vastgesteld feit; alle kosten ten laste van verweerder;

Gezien het tussenvonnissen van 27 juni 1953, een enkwest bevelend;

Gezien het P.V. van het rechtstreeks enkwest van 24 september 1953 en van het tegenenkwest van 26 november en 24 december 1953;

Gezien de oproeping van 13 maart 1954;

Overwegende dat verweerder zich op 4 december 1951 letterlijk tot het volgende verbond : « Hiermede verbind ik mij tot de onmiddellijke betaling van een schadevergoeding van 100.000 frank zo gelijk waar op Belgisch grondgebied kan worden vastgesteld dat ik rechtstreeks of onrechtstreeks de firma De Man Gebr. N.V. te Roeselare schade veroorzaakt door : een of ander pro-

dukt gelijkend op deze welke door bovengenoemde firma worden in de handel gebracht hetzij te produceren, te verhandelen of te vertegenwoordigen »;

dat hij echter volgens eiseres een reeks handelingen stelde waaruit zijn rechtstreekse of zijdelingse mededinging jegens eiseres, in strijd met voorgaande opgenomen verbintenis, spruit, zodat de forfait-schadevergoeding door verweerder verschuldigd is;

Overwegende dat eiseres volgende feiten mocht bewijzen :

1) dat verweerder in 1952 te Roeselare een werkhuis voor het maken van grondstoffen voor pasteibakkers heeft opgericht;

2) dat hij produkten voor bakkers en pasteibakkers bij grossisten betreft;

3) dat hij die produkten bij bakkers en pasteibakkers in West- en Oost-Vlaanderen te koop aanbiedt;

Bevoegdheid.

Overwegende dat uit al de gegevens van enkwest en tegenenkwest voldoende blijkt dat verweerder niet alleen het inzicht heeft om daden van koophandel te stellen, maar effectief dergelijke daden stelt, daar hij niet overal vermeldt op te treden voor zijn vrouw en hij noodzakelijk grondstoffen voor bakkers en pasteibakkers moet bestellen en kopen om ze naderhand aan de man te brengen, zodat de Rechtbank wel degelijk bevoegd is;

Ontvankelijkheid.

Overwegende dat het strafbeding een bijkomende conventie is (De Page, T. III, n° 117) nietig bij nietigheid van de hoofdverbintenis (De Page, T. III, n° 126);

Overwegende dat voormelde verbintenis van verweerder om voor de rest van zijn leven en in België onbeperkt naar plaats en ruimte, die beroepsactiviteit niet meer uit te oefenen, nietig is als strijdig met het beginsel van de vrijheid van arbeid, handel en nijverheid (Decreet van 2-17 maart 1791 en art. 7 en 11 van de Grondwet : zie De Page, Complément au T. I, blz. 44 met noten; Escarra, Cours de Dr. Comm. 1952, n° 261; Ripert, Traité de Droit Comm. 1948, n° 438 en 530; P.B. Tw. Liberté du commerce et de l'industrie, n° 11 met rechtsleer en rechtspraak; Tw. Condition illicite, immorale n° 50 en n° 52; zie nog Gent, 21 januari 1950, Rev. Crit. Jur. Belge, 273, noot M. Gevers; Hrb. Brussel, 7 juli 1938, P.P. n° 211, blz. 437; vergelijk verder : Rb. Amsterdam, 20 nov. 1903, W. 8092, die de openbare orde bedreigd acht door een concurrentiebeding dat iemand naar haar oordeel te zeer beperkte in zijn vrijheid van beroepskeus : verbintenis die het recht der persoonlijkheid aantast en derhalve met de openbare orde in strijd is; Hrb. Gent, 17 juli 1915, J.C.F. 1915, blz. 147, met noot; Charleroi, 18 nov. 1911, P.P. 1912, blz. 403; Hrb. Brussel, 6 mei 1910, P.P. 1912, blz. 177; Hrb. Brussel, 23 aug. 1904, J.C.B. 1904, blz. 468; Hasselt, 19 april 1905, Pas. 1905, III, 262; Hof Luik, 10 febr. 1897, Pas. 1897, II, 251);

Overwegende dat de vordering uit dien hoofde onontvankelijk is;

Ten gronde en ten overvloede.

Overwegende daarenboven dat verweerder zich tot 100.000 frank schadevergoeding verbonden had zo gelijk waar op Belgisch grondgebied kan worden vastgesteld dat hij rechtstreeks of zijdelings aan eiseres schade veroorzaakt;

dat eiseres het werkelijk bestaan van schade in haren hoofde niet bewijst;

dat al haar getuigen voorhouden dat verweerder nergens waren kreeg en nergens waren verkocht;

dat conventioneel het bestaan van schade door verweerdere wanprestatie een noodzakelijk element van de eis is (Cfr. Hof Lyon, 9 oct. 1935, S. 1936, II, 39);

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle andere besluiten afwijzend, Verklaart zich bevoegd; wijst de vordering van eiseres af als zijnde onontvankelijk; alle kosten ten haren laste;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-tengestaande elke voorziening en zonder borgstelling.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

1e Kanton. — 13 februari 1957.

Rechter : M. Horion.

Advocaten : M.M. De Wit en Machiels.

Deurwaarder. — Aansprakelijkheid. — Onbevoegdheid van de vrederechter.

Aansprakelijkheid van de deurwaarder ter zake van de uitoefening van zijn ambt.

Art. 73 van het Keizerlijk Decreet van 14 juni 1813 is niet opgeheven door artikel 2 van de wet van 25 maart 1876 op de bevoegdheid.

Een bijzondere wet kan niet stilzwijgend door een algemene wet worden afgeschaft.

X t/ Y.

Overwegende dat eiser ten laste van verweerder betaling vordert van een schadevergoeding van 10.000 fr. uit hoofde van de door hem geleden schade ten gevolge van een fout door verweerder gepleegd in de uitoefening van zijn ambt;

Overwegende dat op grond van art. 73 van het decreet van 14 juni 1813, de veroordelingen van deurwaarders tot een schadevergoeding wegens feiten die betrekking hebben op de uitoefening van hun beroep dienen uitgesproken door de rechtbank van eerste aanleg;

Dat Wij dan ook onbevoegd zijn om over de vordering van eiser te kennen daar deze vordering enkel gesteund is op het feit, dat verweerder verkeerdelijk en op beledigende wijze een dagvaarding betekende;

Overwegende dat eiser weliswaar opwerpt dat de bepalingen van art. 73 van het decreet van 14 juni 1813 opgeheven werden door de wet van 25 maart 1876 op de bevoegdheid;

Dat de zienswijze van eiser, die weliswaar gedeeld wordt door zekere rechtsleer (zie Pandectes Belges, V° exploit (matière civile) n° 343) uitsluitend gesteund is op een verklaring van de heer Allard, verslaggever van de wet van 1876, verklaring waaruit afgeleid wordt dat inderdaad deze wet het art. 73 van het decreet van 1813 impliciet afschafte;

Dat echter, bij gebrek aan enige duidelijke wetttekst, de verklaring van een lid van de wetgevende macht niet toelaat tot de afschaffing van een speciale wet te besluiten;

Dat de afschaffing van een wetttekst niet kan voortspuiten uit vermoedens maar enkel uit een uitdrukkelijke wilsuiking van de wetgever;

Dat de wet van 1876 geen melding maakt van enige uitdrukkelijke afschaffing van art. 73 van het decreet van 1813;

Dat een speciale wet niet stilzwijgend wordt afgeschaft door een algemene wet.

Om deze redenen,

rechtdoende tegensprekelijk :

Verklaren Ons onbevoegd om over de vordering van eiser te kennen ;

NOOT. — Art. 73 van het decreet van 14 juni 1813 voorziet dat de Rechtbank van eerste aanleg onbevoegd is om kennis te nemen van de vorderingen ingesteld tegen een deurwaarder voor feiten gepleegd tijdens de uitvoering van zijn ambt.

Toen de wet van 1876 werd besproken, verklaarde de verslaggever de Heer Allard dat het decreet van 1813 in strijd was met de beginselen van de wet van 1876 en dat o.m. voornoemd art. 73 diende afgeschaft te worden (Parl. St. (K) 1869-1870, p. 181-182).

De oudere rechtsleer, voortgaande op de verklaringen van de verslaggever, was voorstander van de bevoegdheid van de Vrederechter (Bontemps, « La Compétence en matière civ. », art. 2, p. 128, n° 50 — Cloes « Compétence », n° 12, p. 17, n° 102, p. 80, n° 159, p. 137 — De Paep « Etudes sur la Compétence civile » d. II, n° 23, p. 46 — Pand. Belges V° Compétence des Juges de Paix, n° 90 ; tevens V° Huissier, n° 343). Nochtans geven deze auteurs toe, dat een bijzondere wet niet door een algemene wet kan vervangen worden. Dit troebele punt wordt omzeild door Bontemps die weliswaar toegeeft, dat het decreet een bijzondere wet is, maar ontkent dat deze wet de kwestie van de bevoegdheid zou aangeraakt hebben. Integendeel, het decreet zou zich vergenoegd hebben met de omschrijving van de machten der tuchtkamers. (Bontemps, idem n° 51). De meer recente rechtsleer deelt dit standpunt niet (Novelles 1954, Procédure Civile, I, n° 151). Anderzijds wordt art. 73 regelmatig opgenomen in de « Codes J. Servais et E. Mechelynck » 1956, p. 310, alsmede in het « Recueil de la Législation générale en vigueur en Belgique » 1932, T I p. 415, dat slechts de van kracht zijnde wettteksten aanhaalt. Ter aantekening bij deze opvatting kan het volgende worden opgemerkt :

1° Het Vredegerrecht is een uitzonderingsrechtbank; slechts de geschillen, die uitdrukkelijk aan de vrederechter zijn opgedragen, kunnen door de Vrederechter worden beslecht.

2° Het decreet van 1814 regelt ontegensprekelijk de kwestie van de bevoegdheid. Slechts de Rechtbank van eerste Aanleg zal de geschillen kunnen oplossen, die ontstaan ter gelegenheid van de daden, door een deurwaarder verricht in de uitoefening van zijn ambt. Het bijzondere karakter van de wet wordt omzeggens algemeen aanvaard.

3° De verslaggever Allard heeft tijdens de uiteenzetting der motieven toegegeven dat de nieuwe wet op de bevoegdheid slechts de algemene voorschriften van de oude wet op de bevoegdheid ophief (Parl. St. (K) 1869-1870, p. 167). Wanneer bijgevolg dezelfde verslaggever zich later tegensprekt (zie supra) kan deze tegenspraak slechts als een vergissing doorgaan ; ze is in alle geval niet afdoende om de rechtsregel te ontzenuwen, volgens dewelke een bijzondere wet slechts door een andere bijzondere wat kan worden afgeschaft.

4° Bij vergelijking kan worden gezegd dat tal van geschillen zijn onttrokken gebleven aan de bevoegdheid van de Vrederechter, om reden van een formele wetttekst (B.V. de vordering in betaling van het ereloon van de notaris).

5° Ten slotte, vraagt men zich af waarom nergens een kwestie van zuivere financiële aard — al dan niet boven de 10.000 fr. — een ministerieel ambtenaar aan zijn natuurlijke rechter moet worden onttrokken, terwijl deze ambtenaar zelfs op tuchtgebied onder de rechtstreekse controle staat van dezelfde rechtbank, waaraan hij gehecht is. J. M.

vredegerecht te st-jans-molenbreek

29 januari 1957.

Rechter : M. Van den Daele.
Advocaten : M.M. Mommens en Celis.

Koop en verkoop van een dier tussen veekooplieden. — Dwaling omtrent de zelfstandigheid van de zaak. — Onbevoegdheid van de Vrederechter.

De vrederechter is onbevoegd kennis te nemen van een vordering tot nietigverklaring van een tussen twee veekooplieden gesloten koopovereenkomst betreffende een dier, wanneer deze vordering steunt op een dwaling omtrent de zelfstandigheid van de zaak en valt buiten en boven de bevoegdheid ratione materiae van de vrederechter inzake daden van koophandel.

Artikel 3/7° van de wet op de bevoegdheid slaat alleen op vorderingen, die steunen op art. 1641 B.W. en op de wet van 25 augustus 1885 op de koopvernietigende gebreken en niet op artikel 1110 B.W.

Rillaerts t/ Van Hove.

Aangezien de vordering strekt tot de nietigverklaring van een verkoopsovereenkomst afgesloten tussen twee paardenhandelaars;

Dat, naar de bewoordingen van het inleidend exploit, het verkochte dier zou aangetast geweest zijn door een gebrek, namelijk tuberculose, dat « een hoofdzakelijke dwaling nopens de zelfstandigheid der zaak uitmaakt » en dat derhalve het kontrakt nietig zou geweest zijn of zou moeten verklaard worden wegens dwaling in hoofde van de aanlegger;

Aangezien dus de eis gesteund is op de bepalingen van artikels 1109 en 1110 van het burgerlijk wetboek;

Aangezien dergelijke eis, die ter zake een waarde van 17.500 fr. heeft, buiten en boven de bevoegdheid ratione materiae van de vrederechter valt luidens de bepalingen van artikel 2, alinea 2 van de wet van 25.3.1876 op de bevoegdheid, in acht genomen de bepalingen van artikel 3, 7° van dezelfde wet, die alléén de vorderingen behelst ingeleid op voet van artikel 1641 van het burgerlijk wetboek en van de wet van 25 augustus 1885 op de koopvernietigende gebreken der dieren;

Om deze redenen,

Uitspraak doende in eerste aanleg en op tegenpraak;

Verklaren ons onbevoegd om kennis te nemen van de eis en laten de kosten dezer ten laste van aanlegger.

NOOT. — In dezelfde zin Rechtbank Ieper, 8 febr. 1956, R.W. 1956-57, 831.

In andere zin Vrederechter Peer, 10 januari 1956, R.W. 1956-57, 1033.

POLITIËRECHTER TE LEUVEN

16 januari 1957.

Rechter : M. Vanaght.
O.M. : M. Chevailler.

Advocaten : Mrs Huybens en Van Dessel.

Wegverkeer. — Autobestuurder die een manoeuvre wil uitvoeren om in zijn garage te rijden.

Hij die een manoeuvre wil uitvoeren om in zijn garage te rijden, kan niet aansprakelijk worden gesteld, zo hij de nodige voorzorgsmaatregelen heeft genomen en bij het begin van zijn manoeuvre geen ander weggebruiker in het zicht was.

O.M. en b.p. Bourmanne t/ Van Oversteyns.

Aangezien degene die een manoeuvre wil uitvoeren om in zijn garage te rijden niet aansprakelijk kan gesteld worden, zo hij de nodige voorzorgsmaatregelen heeft genomen en bij het beginnen van zijn manoeuvre geen andere weggebruiker in het zicht was (Rechtbank van Koophandel 28 mei 1942, Bull. Ass. 1942, 89);

Aangezien vaststaat uit de elementen der zaak dat beklaagde bij het aanvangen van dit manoeuvre de nodige voorzorgsmaatregelen heeft genomen om zijn beweging aan te duiden en er bij de aanvang van dit manoeuvre geen tegenligger in het zicht was;

Aangezien de betichting ten laste gelegd van de beklaagde op grond van artikel 17 van het K.B. van 8 mei 1954 niet bewezen is;

Om deze redenen :

Spreekt beklaagde vrij.

NOOT : Verg. Cass. 2 febr. 1948, R.G.A.R. 1948, 4285, J. Tr. 1948, 493, Pas. 1948, I, 72; Hof Luik 30 april 1953, R.G.A.R. 1953, 5173.

INGEZONDEN BIJDAGEN

TERMIJNEN VOOR ONTKENNING VAN VADERSCHAP EN HERTROUW

Naar aanleiding van de noot welke wij lieten verschijnen onder het vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg te Gent dd. 12 juni 1956 (Rechtskundig Weekblad 1956-1957 kol. 1803 en vlg.), doet een Rechter in de Rechtbank van eerste aanleg te Gent ons opmerken dat de zeer recente wet van 30 juni 1956 in nog duidelijker bewoordingen en met hetzelfde doel als artikel 313 lid 2 van het B.W. éénzelfde uitgangspunt voor de termijn van de morele onmogelijkheid van geslachtsgemeenschap gebruikt.

Artikel 1 van de wet van 30 juni 1956, dat artikel 228 van het B.W. wijzigd, bepaalt in zijn vijfde lid : « Met fysische onmogelijkheid wordt gelijkgesteld, de morele onmogelijkheid om gemeenschap te hebben als gevolg van het feit dat de vrouw, in de loop van de echtscheidingsprocedure die tot de ontbinding van het huwelijk heeft geleid, of van de procedure tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed die hangende was bij het overlijden van de man, rechterlijk gemachtigd is een afzonderlijke verblijfplaats te hebben... »

Het geldt hier dus de mogelijkheid welke aan de vrouw, die uit de echt gescheiden is, geboden wordt, om de viduitesttermijn, welke zij in beginsel moet laten verstrijken alvorens een nieuwe huwelijk aan te gaan, te doen lopen vanaf de dag waarop zij rechterlijk gemachtigd is om een afzonderlijke verblijfplaats te betrekken, met het gevolg dat zij, indien meer dan 300 dagen sedert deze machtiging verlopen zijn — hetgeen meestal het geval zijn zal — zonder uitstel na de ontbinding van het huwelijk zal kunnen hertrouwen.

Wij hebben bij de verdediging van onze stelling in voormelde noot de wet van 30 juni 1956 niet uit het oog verloren. Er heeft zich trouwens reeds in de rechtsleer en de rechtspraak een controverse nopens dit probleem ontpoppen (cfr. Pro : R. Jacobs, Termijnen van Hertrouw, Rechtsk. Wkbl. 23 september 1956 kol. 58 en vlg. ; Contra : Rechtb. van Antwerpen, 20-12-56, Rechtsk. Wkbl. 6 januari 1957 kol. 878 en vlg.)

We geven grif toe dat zowel de wetgever van 1927 als deze van 1956 op vrij-ondubbelzinnige wijze, als uitgangspunt van de besproken termijn, het bevelschrift van de heer Voorzitter van de Rechtbank, krachtens artikel 268 van het B.W. geveeld, vastgesteld hebben. Doch wij blijven bij het standpunt dat de Rechter niet onvoorwaardelijk aan deze interpretatie is gebonden en dat hij op het gebied van het burgerlijk recht, in sommige gevallen, recht scheppen mag, niet tegen de wet in, maar wel om haar leemten aan te vullen. Wij hebben in vermelde noot op de historische en sociologische argumenten gewezen, die voor de extensieve intepretatie van artikel 313 lid 2 van het B.W. pleiten. Dezelfde argumenten gelden eadem ratione voor de interpretatie van artikel 1, 5e lid van de wet van 30 juni 1956. De magistratuur heeft nooit misbruik gemaakt van het recht dat haar beschoren is, om de wet te versoepelen wanneer de sociale noden de strenge toepassing van de rechtsregel verbieden. Haar grondwettelijk statuut laat trouwens niet toe haar tot « een dienstmaagd van de wetgever » te devalueren.

Trouwens, zoals R. Jacobs in de hierboven vermelde studie het zeer terecht opmerkt, strookt de extensieve opvatting van de besproken beschikking met de *wezenlijke* bedoelingen van de wetgever.

Wat heeft immers de wetgever van 1927 en deze van 1956 bedoeld ? Hij heeft *een versoepeling* van de termijnen van ontkenning van vaderschap en van hertrouw willen brengen.

Welnu, wanneer wij de oplossing onderzoeken, welke aan dit probleem door de Rechtbank van Gent of door de Rechtbank van Antwerpen gegeven werd, dan constateren wij dat deze oplossing precies het tegenovergestelde resultaat tot gevolg heeft.

a) Vonnis van de Rechtbank van Gent, dd. 12 juni 1956 :

De Rechtbank heeft de ontkenning van vaderschap bij enkele verklaring geweigerd, met het gevolg dat de eiser een moeizame procedure van ontkenning door bewijs van niet-vaderschap heeft moeten voortzetten. De Rechtbank heeft hem verplicht, te bewijzen bij getuigen, dat hij niet de vader van het kind was. De rechtspractici die dergelijke getuigenverhoren bijgewoond hebben, zullen kunnen gissen dat de getuigen voor de rechter-commissaris zaken zijn komen verklaren, die iedereen weet en waarvan trouwens de rechter-commissaris zelf wel het diepst overtuigd was; gedurende dergelijke getuigenverhoren wordt men door het onbehaaglijk gevoel angeklampt, dat elke getuige een open deur inslaat.

De eiser had alleen een vordering tot ontkenning de plano ingesteld; hij had zelfs niet in subsidiaire orde aangeboden het bewijs van niet-vaderschap aan te bieden. Wanneer dus de Rechtbank de eis tot ontkenning de plano afwees, moest normaal deze beslissing definitief zijn. Doch uit vrees voor de onsociale gevolgen van haar beslissing, beweert zij dat de eiser « impliciet » zijn eis heeft gesteund op artikel 313 eerste lid, en laat toch het bewijs van niet-vaderschap toe. Een soort « deus ex machina » dus... »

b) Vonnis van de Rechtbank van Antwerpen dd. 20 december 1956.

De Rechtbank heeft, met het verzoek af te wijzen, de vrouw belet onmiddellijk na de ontbinding van het huwelijk te hertrouwen. Zwangerschap tengevolge van de verhouding met een andere man is gewoonlijk de oorzaak van deze haast, en niemand zal ontkennen dat een vroegtijdig huwelijk beter is dan de geboorte van een natuurlijk kind.

De vrouw had de echtscheiding in haar voordeel bekomen, en was sedert lange tijd van haar echtgenoot gescheiden — en alleszins meer dan 300 dagen sedert het proces-verbaal van niet-verzoening, — zodat niemand maar een ogenblik zou kunnen verondersteld hebben, dat ze nog zwanger zou kunnen geweest zijn van haar gewezen echtgenoot.

De beslissing is in dit geval onherstelbaar, de vrouw zal tien maanden na de overschrijving van het vonnis van echtscheiding moeten wachten alvorens in het huwelijk te treden, ofschoon de wet van 30 juni 1956 juist tot doel had, in dergelijke gevallen de strengheid van de termijn te milderen.

De Rechtbank kon zelfs de vrouw geen gebrek aan vooruitzicht verwijten, daar het vonnis van echtscheiding dateerde van vóór de inwerkingtreding van de wet van 30 juni 1956. De vrouw kon dus onmogelijk voorzien, dat zij best aan de voorzitter machtiging van afzonderlijk verblijfplaats vragen moest.

In dit verband herhalen wij dat het zelden voorkomt dat de vrouw een afzonderlijke vordering tot toewijzing van een verblijfplaats gedurende de echtscheidingsprocedure instelt. Overigens is de verplichting van de vrouw om haar man overal te volgen waar hij zich vestigt door de moderne rechtspraak verzacht; de vrouw is niet verplicht haar man te volgen in een woonplaats die met haar zedelijke en zelfs soms met haar materiële waardigheid niet meer overeenstemt; zodat deze verplichting in het modern rechtsbewustzijn niet meer zo levendig is als vroeger wel het geval was.

In het verslag van de heer Chot, opgesteld namens de commissie voor de Justitie van de Senaat (Parl. Besch. Senaat 1954-1955 nr 310) leest men het volgende « Hoewel de beginselen die in het voorstel (nl. van mevr. Ciselet) waren neergelegd, behouden blijven, heeft de definitieve tekst (nl. van de Commissie) toch getracht de werkelijkheid dichter te benaderen door de mogelijkheid om de termijn van weduwstaat te verkorten, tot buitengewone en wel bepaalde gevallen te beperken ». (Mevr. Ciselet had voorgesteld de extensieve opvatting in de wet te bekrachtigen).

Men wordt dromerig bij het lezen van dergelijke tekst. Zodus, wordt met het opleggen van een door de zeden voorbijgestreefd juridisme, « de werkelijkheid » dichter benaderd ? Zouden de talrijke vonnissen en arresten, die artikel 313 lid 2 ruim geïnterpreteerd hebben, met « de werkelijkheid » geen rekening hebben gehouden ? De rechtspractici zullen beleefd een bittere glimlach wegmoffelen.

J. M. MOREELS,
Ere-advocaat

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Jaarlijkse algemene vergadering te Leuven

Het Verbond der Belgische Advocaten hield zaterdag 22, en zondag 23 juni jl. zijn jaarlijkse algemene vergadering te Leuven.

De vergadering ving aan met een kleine vertraging. Vooraf had de Voorzitter, Mr. Roger Van Roye, omgeven door de leden van zijn Bestuur, een krans neergelegd aan de voet van de gedenkplaat, in het Gerechtsgebouw ingemetseld ter herinnering aan de leden van de Leuvense Balie die hun leven voor het heil van het Vaderland hebben geofferd.

De vergadering werd gehouden in de grote Correctionele Kamer van het Gerechtsgebouw.

Mr. Auguste Tant, Stafhouder van de Balie te Leuven, omringd door de leden van de Tuchtraad derzelfde Balie, verklaarde om 3 uur, voor een goed gevulde zaal, de vergadering voor geopend.

Op de eerste rijen hadden plaats genomen: dhr. Vander Veeren, voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Leuven, dhr. Pierre Simons, procureur des Konings bij dezelfde rechtbank, Mr. Norbert Biltris, Stafhouder van de Balie te Antwerpen, Mr. Raymond Schuermans, Stafhouder van de Balie te Turnhout, Mr. Henri Nobels, stafhouder van de Balie te Mechelen, Mr. Victor Sabbe, Stafhouder van de Balie te Brugge, Mr. Lambert Victor, Stafhouder van de Balie te Luik, Mr. Georges Loumaye, Stafhouder van de Balie te Hoei, Mr. Albert Debacker, Stafhouder van de Balie te Mons en Mr. Etienne De Rick, Stafhouder van de Balie te Doornik. Verder waren aanwezig: verschillende Oud-Stafhouders, zoals Mrs. C. Van Der Planken uit Antwerpen, Georges Devos uit Namen, L. Bosmans en W. Baeté uit Leuven, Ch. Van Hal uit Turnhout, Fr. Maris uit Hasselt, P. Gobbe uit Charleroi; ten slotte verschillende vooraanstaande advocaten uit alle delen van het land, nl.: Mr. Jos Custers uit Brussel, Mr. Karel Van Baarle uit Antwerpen, Mr. Georges Debra uit Gent, Mr. Bayart Arnold uit Brussel.

De afgevaardigden uit den vreemde hadden eveneens op de eerste rijen plaats genomen. Aan hun hoofd stond Mr. Rémond Marcel, Voorzitter van de Association des Avocats de France et de l'Union française, omringd van Mr. Adriaensse uit Middelburg, vertegenwoordiger van de Nederlandse Advocaten, de vertegenwoordiger van de Stafhouder der Balie te Parijs, Mr. Elvinger, Stafhouder van de Balie te Luxemburg, vergezeld van een trouwe vriend van ons land, Mr. Arendt, Mr. Jean Poncet uit Genève, vertegenwoordiger van de Zwitserse advocaten en Mr. Monti van de Balie te Milaan.

De Stafhouder van de Balie te Leuven vangt zijn openingsrede in het Nederlands aan. Hij herinnert eraan dat het de vijfde maal is dat het Verbond der Belgische Advocaten te Leuven zijn jaarlijkse algemene vergadering houdt. De eerste maal was het in 1897, daarna in 1901, in 1912 en in 1936. De Stafhouder verheugt er zich persoonlijk in dat hij in 1936 eveneens als Stafhouder der Balie, het genoegen had het Verbond alsdan te ontvangen.

Hij heet de aanwezigen welkom in de Universiteitsstad, dankt dhr. Vander Veeren, Voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, omdat hij zo bereidwillig het Gerechtsgebouw ter beschikking van de Congres-

sisten had gesteld; hij dankt eveneens Mr. Tielemans, Burgemeester van de Stad Leuven, wegens de ontvangst die hij aan de Congressisten in het aloude Stadhuis van Leuven voorbeehield. Hij dankt eveneens Mgr. Van Waeyenberg, Rector-Magnificus, die zondag 23 juni het Kasteel van Arenberg ter beschikking stelt om er de lunch te houden. Een biezonder dankwoord heeft hij over voor de Hoge Eerwaarde Prelaat van de Abdij van Park, Mgr. Versteylen. Ten slotte dankt hij de leden van het feestcomité, gevormd in de schoot van de Leuvense Balie, die onder leiding van Stafhouder W. Baeté en Mr. Gielen, zich met de materiële organisatie hebben beziggehouden.

Hij doet een warme oproep tot aansluiting bij het Verbond, omdat allen niet alleen de vergadering passief zouden bijwonen, maar opdat ze in samenwerking met het Verbond op alle gebied de rechten en belangen van de advocaten zouden verdedigen. In de huidige tijden sluiten de geestes- en de handenarbeiders aan bij hun respectieve syndikaten. Wij advocaten, hebben eveneens voor onze stoffelijke belangen te zorgen. Wij moeten ons verweren tegen de zaakwaarnemers en zulks vooral in het belang van de jongeren.

Voortgaande in het Frans, brengt de Stafhouder een warme hulde aan de Voorzitter van het Verbond, Mr. Roger Van Roye, die niet alleen een uitmuntende jurist is, gekend door zeer gezaghebbende werken, maar eveneens een toegewijd voorzitter en een man met een gouden hart.

Hij brengt in herinnering dat in 1936, tijdens de toenmalige jaarlijkse algemene vergadering van het Verbond, reeds werd gesproken over de Voorzorgskas, die eerst 20 jaar later zou worden opgericht, dank zij het onverpoosde ijveren van wijlen Stafhouder Mr. Chomé en van de huidige Voorzitter van het Verbond, Mr. R. Van Roye. Zij hebben het beste van hun tijd besteed om een gedachte, door wijlen Mr. Charles Gheude sinds meer dan 50 jaar geleden gekoesterd, te verwezenlijken in het belang van al de advocaten van het land. Zij hebben recht op een bijzondere dank van de advocaten.

Zeer warm en langdurig worden deze woorden toegejuicht en ze zijn een onbetwistbare blijk van de warme genegenheid welke de leden van het Verbond, hun Voorzitter toedragen, zoals het meer dan eens nog in de loop van het Congres zal blijken.

Na het uitsterven van deze toejuichingen, neemt Mr. Van Roye, Voorzitter van het Verbond, plaats in de voorzitterszetel, met aan zijn rechter zijde de Stafhouder van de Balie te Leuven, Mr. Auguste Tant, aan zijn linker zijde Mr. Emmanuel Thiébaut, secretaris-generaal van het Verbond, Mr. F. Landrieu, penningmeester-generaal en verder de Ondervoorzitters Stafhouder Mr. Fincœur, Stafhouder Mr. Colmant, Mr. Alex Diercxsens, Mr. A. De Gryse, de secretarissen Mrs. R. Janne, Ugeux en E. Ooms.

In zijn welkomwoord dankt de Voorzitter de Tuchtraad van de Balie te Leuven, met zijn Stafhouder aan het hoofd, voor zijn schitterende ontvangst, welke zij voor de leden van het Verbond hebben voorbereid. Op zijn beurt dankt hij de Voorzitter van de Rechtbank en de Procureur des Konings inzonderheid voor hun aanwezigheid. Hij drukt er zijn vreugde over uit, dat deze jaarlijkse algemene vergadering in de aloude stad Leuven plaats vindt, die zulke grote rol heeft gespeeld in de geschiedenis van ons Land zo op artistiek gebied, als in het ambachtsleven van ons Volk.

Het eerste gedeelte van deze rede werd in het Nederlands uitgesproken. Voortgaande in het Frans,

verwelkomt de Voorzitter de Stafhouders uit den Vreemde en de vertegenwoordigers van de Balies buiten de grenzen van het Land.

Een bijzonder woord van welkom richt hij tot Mr. Rémond, die zowel op wetgevend als op reglementair gebied gedurende de twee jaren van zijn voorzitterschap baanbrekend werk heeft verricht.

Warm verwelkomt hij ook de aanwezige stafhouders van de voornaamste Balies van het Land, en de talrijke voorzitters van de Vlaamse Conferenties en de Jonge Balies.

Hij verontschuldigt de confraters-Ministers, door een officieel bezoek van de Regering aan Antwerpen weerhouden, alsook de vertegenwoordiger van de Zweedse Balie, die van Portugal en die van de Union Internationale des Avocats; hij verontschuldigt eveneens de vertegenwoordiger van de West-Deutsche Bundesrepublik, die toegekomen in België met het oog op het bijwonen van het Congres, plots door een hartcrisis werd getroffen en overhaastig terug naar zijn Land moest vervoerd worden. Verschillende stafhouders en Oud-Stafhouders hebben zich verontschuldigd, o.m.: Mr. René Georges, Stafhouder van de Balie te Charleroi, Stafhouder Mr. Thomas Braun, Stafhouder Mr. Charles Van Reepinghen, Stafhouder Mr. Mussche.

Een bijzondere hulde brengt de Voorzitter aan Stafhouder Mr. Charles Boelens, Oud-Stafhouder van de Balie te Antwerpen, Oud-Voorzitter van het Verbond en Voorzitter van de Voorzorgskas, die door een onverwachte en ernstige ziekte belet is de jaarlijkse algemene vergadering bij te wonen. Hij onderstreept dat de toewijding, waarvan Stafhouder Mr. Boelens heeft blijk gegeven gedurende de voorbije jaren en het werk dat door hem werd geleverd niet vreemd zijn aan de uitputting van zijn krachten, welke aan de oorsprong liggen van zijn ziekte. Hij drukt de hoop uit dat Oud-Stafhouder Mr. Charles Boelens spoedig en volledig opgeknapt terug in ons midden moge verschijnen. Namens het Congres zal aan Stafhouder Mr. Boelens een telegram worden gezonden, met de beste wensen.

Zeër hartelijk en langdurig wordt dit voorstel toegejuicht.

Aan twee andere verdienstelijke en toegewijde confraters, door ziekte eveneens weerhouden, nl. Mr. Maurice Tienrien en Mr. Charles Pelzer, beiden van de Balie te Brussel, brengt de Voorzitter eveneens een welgemeende groet. Ook hun wordt namens het Congres een telegram toegestuurd en beiden worden eveneens hartelijk toegejuicht.

Vóór de rechtstaande en ingetogen vergadering, brengt de Voorzitter een roerende hulde aan de nagedachtenis van de confraters, die aan onze genegenheid tijdens het afgelopen jaar zijn ontvallen: Mr. Michel Roelandts, Stafhouder van de Balie te Kortrijk, Mr. Charles Gheude, Mr. André Janssens-Brigode, Stafhouder Mr. Albert Kluyskens, en verder een lange lijst van confraters van de verschillende Balies van het Land.

Na deze hulde wordt een minuut stilte bewaard.

Vervolgens brengt de Voorzitter verslag uit over de inter-Balie pleitwedstrijd. Dit jaar bedroeg de prijs 7.500 fr., terwijl vorig jaar het slechts 5.000 fr. was. Bijzonder dankt de Voorzitter de leden van de Jury, nl. Stafhouder Mr. René Victor en Stafhouder Mr. Fincœur. Voor de Nederlandse pleidooi wordt de prijs toegekend aan Mr. Clément De Schepper van de Balie te Gent en voor de Franse aan Mr. Aimé Dupont van de Balie te Charleroi.

De kristallen vaas van het Verbond voor de beste

voetbalclub werd aan Balie-Sport uit Antwerpen toegekend.

Dit jaar had het Concilie der Jongeren plaats op 13 april 1957. Talrijke wensen, die uitdrukking geven aan de bekommernis van de jonge advocaten, werden naar voren gebracht. De volgende jaren zullen de jongeren verder tezamen komen om in een nuttige gedachtenwisseling hun werkzaamheden voort te zetten.

De Voorzitter herinnert ook aan de moeite welke het Verbond zich heeft getroost om inzake Arbeids-rechten zowel de belangen van de rechtsonderhorigen, als die van de Balie te vrijwaren. Met rechtmatige fierheid wijst hij op het werk van de bijzondere Commissie, die onder voorzitterschap van Stafhouder Ancot gedurende het afgelopen jaar heeft gewerkt.

Hij brengt hulde aan het werk van Mr. P. Brasseur, die door het opstellen van een synoptische Tabel van de verschillende wetsvoorstellen, de grootste diensten heeft bewezen.

Tijdens het afgelopen jaar werd er ook contact genomen met de notarissen van het Land en voor de eerste maal had de Voorzitter het genoegen de advocaten te vertegenwoordigen tijdens het Congres van de Notarissen, zopas te Oostende gehouden. Onze werkzaamheden worden gevolgd, namens de Notarissen, door Mr. P. Halflants.

Ook met de deurwaarders worden de beste vriendschapsbetrekkingen onderhouden.

Twee vraagstukken zijn tijdens het afgelopen jaar niet op de agenda gekomen, hoewel de Voorzitter ze in zijn programma had opgenomen: de besprekingen tussen de advocaten en de Universiteiten en de besprekingen tussen de advocaten en de magistraten. Hij drukt de hoop uit, dat dit programma door de volgende voorzitter zal uitgewerkt worden.

Wat de Voorzorgskas betreft, deelt de Voorzitter mede dat hij zopas een telegram van de Minister van Middenstand ontving, waarin wordt medegedeeld dat de erkenning van de Kas een voldongen feit is.

Ten slotte herinnert de Voorzitter aan de uitgave van het Vade-Mecum, dat niet alleen de grootste diensten bewijst aan al diegenen die bij de rechtsbedeling betrokken zijn, maar dat bovendien voor het Verbond een niet te versmaden winst zal opleveren.

De Voorzitter drukt als zijn vaste overtuiging en ook zijn stellige hoop uit dat het Verbond geroepen is om grote diensten aan de advocatuur te bewijzen. De advocaten pleiten nog, maar worden niet meer geraadpleegd om adviezen te geven. Wij moeten ons beter wapenen indien we stand willen houden in een toekomst die eerder somber is. Het beroep is in gevaar. Zeker, de onafhankelijkheid en de waardigheid moeten ten allen tijde worden gevrijwaard, want ze zijn het onderpand van ons beroep, maar de Balie moet zich weten aan te passen. Ze moet zich weten te ontwikkelen en zich ontdoen van hinderende regelen, die vreemd blijven aan de werkelijke tucht die in ons midden moet heersen. Bijkomstigheden moeten worden opgeofferd. Ons beroep moet zich aanpassen aan de noden van de tijd, ofwel verdwijnen.

Deze woorden die als een laatste wilsbeschikking in de mond van de aftredende Voorzitter klinken, maken diepe indruk en worden zeer hartelijk toegejuicht.

Onmiddellijk hierop verleent de Voorzitter het woord aan Mr. Emmanuel Thiébauld, secretaris-generaal, die verslag uitbrengt over de werkzaamheden van het Verbond gedurende het afgelopen jaar. Hij herinnert eraan dat de fiscale gelijkheid werd bekomen, maar hij nodigt de Balies uit op hun hoede te zijn in verband

met de algemene kosten, welke het fiscaal bestuur wenst te verminderen, teneinde een hogere heffing van belastingen te bekomen. Het pensioen voor de bejaarde advocaten werd eindelijk tot stand gebracht. In verband hiermede werden belangrijke structuurwijzigingen ingevoerd; pleitzegels werden vervangen door een vaste bijdrage van 3.500 fr. per advocaat. In verband hiermede wordt door de secretaris-generaal een overtuigende hulde gebracht aan de Voorzitter van het Verbond, Mr. Roger Van Roye, en aan Stafhouder Mr. Charles Boelens, Voorzitter van de Voorzorgskas. Op zijn beurt herinnert de secretaris-generaal aan de werking van het Verbond inzake Arbeidsrechten. Hij onderstreept dat het Verbond zich met alle kracht verzet tegen het inrichten van een bijzonder Parket, tegen de toepassing van straffen door de Arbeidsrechten en dat het ijverde in het voordeel van de onafzetbare voorzitter in de Arbeidsrechtsmachten. Hij herinnert ook aan het opgeëiste monopolie van de vertegenwoordiging van de rechtsonderhorigen vóór de rechtsmachten door de leden van de Balie en het zeer verdienstelijk werk, dat in verband hiermede door Mr. Marcel Dubru van de Balie te Luik werd geleverd.

Het Verbond onderhield betrekkingen met het Buitenland, met Nederland, Zwitserland, Frankrijk, met de notarissen, met de deurwaarders, met de Union Internationale des Avocats, waarvan Mr. Roger Van Roye, voorzitter van het Verbond, tot secretaris-generaal werd benoemd, in opvolging van onze diep-betreurde confrater Mr. Janssens-Brigode.

Een dienst voor de uitwisseling van kinderen van advocaten uit de verschillende landen is werkzaam.

Ongetwijfeld is het Verbond erin geslaagd de vriendschapsbetrekkingen en de confraterniteit tussen de leden van de Balies van het Land te bevorderen.

Op verzoek van de Voorzitter wordt door Mr. Félix Landrien, Penningmeester-generaal, verslag uitgebracht over de financiële toestand van het Verbond.

Deze blijkt uitstekend te zijn, niettegenstaande het stijgen van de kosten, welke door de inrichting van het Concilie der Jongeren en van de Welsprekendheidsprijskamp en door allerlei andere uitgaven van het Verbond zijn toegenomen. De Penningsmeester-generaal dringt aan opdat de advocaten van uit Luik en van uit Brussel, die nog niet in orde zijn, hun bijdrage zouden vereffenen.

Na het uitbrengen van deze twee verslagen wordt er overgegaan tot de verkiezing.

De Voorzitter stelt voor tot zijn opvolger, bij handgeklap, te verkiezen: Mr. Raymond Janne van de Balie bij het Hof van Beroep te Luik. Sinds jaren heeft Mr. R. Janne blijk gegeven van zijn toewijding aan het Verbond en van zijn dienstvaardigheid. Zijn verleden is het beste onderpand voor de toekomst van het Verbond.

Door algemene toejuichingen wordt het voorstel van de Voorzitter bijgetreden.

In vervanging van de aftredende en niet herkiesbare ondervoorzitters, Stafhouder Mr. Fincœur en Mr. Coppieters de Gibson, worden bij algemeen handgeklap benoemd: Mr. Arthur Fontigny van de Balie te Brussel en Stafhouder Mr. Wilfried Baeté van de Balie te Leuven.

De secretaris-generaal die uittredend is, maar herkiesbaar, wordt in zijn ambt bevestigd.

In vervanging van Mr. Raymond Janne, tot Voorzitter benoemd, wordt Mr. Arnold Bayart van de Balie te Brussel benoemd, en in vervanging van Mr. Charles Pelzer, die uit hoofde van ziekte zijn werkzaamheden

voorlopig moet stopzetten, wordt Mr. Henri Cauwe, eveneens van de Balie te Brussel, benoemd.

Mr. Félix Landrien, penningmeester-generaal, wordt eveneens in zijn ambt bevestigd.

Het mandaat van de andere ondervoorzitters en secretarissen van het bestuur, was niet ten einde, zodat zij gedurende het volgende jaar in functie blijven.

Het bestuur van het Verbond zal dan ook voor het volgende jaar samengesteld zijn als volgt:

Voorzitter: Mr. Raymond Janne.

Ondervoorzitters: Stafhouder Mr. François Colmant, Mr. Alexander Diercxsens, Stafhouder Mr. Wilfried

Baeté, Mr. Arthur Fontigny, Mr. Achille De Gryse.

Secretaris-generaal: Mr. Emmanuel Thiébault.

Penningmeester-generaal: Mr. Félix Landrien.

Secretarissen: Mr. E. Ooms en Mr. Arnold Bayart.

Adjunct-secretarissen: Mr. Georges-Albert Ugeux en Mr. Steven Overmeire.

Penningmeester: Mr. Henri Cauwe.

De bijdrage tot het Verbond, wordt op hetzelfde bedrag als het vorige jaar behouden.

De eerstvolgende gewone vergadering zal vermoedelijk plaats vinden te Turnhout en de eerstvolgende jaarlijkse algemene vergadering vermoedelijk te Brussel, in het kader van de Wereldtentoonstelling, die aldaar zal gehouden worden.

Het is bijna 5 uur, wanneer de vergadering door de Voorzitter voor geheven wordt verklaard.

De congressisten begeven zich in groep naar het Stadhuis van Leuven, nadat evenwel op de trappen van het Gerechtsgebouw de traditionele groepsfoto werd genomen.

In het Stadhuis worden de confraters door hun echtgenoten vervoegd. Deze werden op een zeer vriendelijke en minzame wijze ontvangen door de echtgenoten van de leden van de Tuchtraad der Leuvense Balie, terwijl de algemene vergadering werd gehouden.

De Burgemeester van de Stad Leuven, onze confrater Mr. Tielemans, verwelkomt de aanwezigen in het Nederlands, maar hij verontschuldigt zich bij zijn Vlaamse confraters zich verder in het Frans uit te drukken om zich tot de aanwezigen uit Wallonië en van over de Rijksgrenzen te richten.

In een zeer merkwaardige rede onderstreept hij de vrijheidszin welke de Leuvenaar steeds heeft gekenmerkt, alsmede zijn drang en streven naar gerechtigheid. Menig voorbeeld uit het verleden wordt door hem, tot staving hiervan, aangehaald. Bij deze gelegenheid gewaagt hij ook voor de eerste maal in het openbaar over de onafgebroken pogingen die sinds jaren, onder de bezielende leiding van Professor Mayance worden aangewend om voor goed uit de wereld te helpen: de leugen door de Duitsers in 1914 verspreid, die toen hebben willen doen geloven dat er onder de Leuvenaren vrijeschutters waren opgetreden, om op die wijze de moorderijen, waartoe ze overgingen, in hun mening te verantwoorden. Drie Duitse historici-juristen en drie dito-Belgen hebben met Prof. Mayance lange jaren samengewerkt en zijn er ten slotte in geslaagd om de waarheid te achterhalen. Het zal worden bewezen dat de bewering van de Duitse overheden in 1914 een loutere leugen is geweest.

Zeer hartelijk wordt de aanspraak van de Burgemeester toegejuicht.

In zijn dankwoord herinnert de Voorzitter aan de lange jaren, die hij zelf en velen onder de aanwezigen in Leuven hebben doorgebracht; hij herinnert tevens

aan de kunstschaten die voorkomen in het Stedelijk museum en in talrijke kerken, aan de merkwaardige gebouwen, zoals het Stadhuis, de St-Pieterskerk, de St-Michielskerk en andere. Hij dankt de Burgemeester en confrater, Mr. Tielemans, voor zijn gulle gastvrijheid.

Na beide aanspraken, wordt door de Magistraat van Leuven receptie gehouden, tijdens welke aangenaam wordt gekout.

's Avonds, om 19.30 uur, had het banket plaats in de wandelzaal, op de eerste verdieping van het Gerechtsgebouw.

Aan de eretafel hadden plaats genomen, naast de Voorzitter en zijn echtgenote, Mevrouw Van Roye, Mgr. Van Waeyenberg, Rector-Magnificus van de Universiteit te Leuven, de Stafhouder van de Balie te Leuven Mr. Tant en zijn echtgenote, Mr. Marcel Rémond en dhr. Pierre Simons, Procureur des Konings te Leuven.

De grootste gezelligheid heerste er aan tafel, niettegenstaande de talrijke toasten welke werden uitgesproken.

Ze werden ingeleid door de aanspraak van de Voorzitter Mr. Van Roye.

Zonder iemand te kort te doen zullen al de genodigden het eens zijn om te erkennen dat inzonderheid de woorden van Mgr. Van Waeyenberg en de aanspraak van Mr. Marcel Rémond bijzonder diep hebben ingeslagen. Niettegenstaande de atmosfeer van een banket zich daartoe minder leent, hebben beide redenaars hun toehoorders diep weten te ontroeren, biezonder Mgr. Van Waeyenberg om beurten vol fijne humor en zeer verheven. Het was een aangrijpend ogenblik wanneer de Kerkvorst verklaarde voor de eerste maal in de gelegenheid te zijn de advocaten van het Land te kunnen bedanken wegens de troost en de aanmoedigingen die hij van velen onder hen mocht ontvangen, wanneer hij tijdens de oorlog in het Gerechtsgebouw te Brussel zat te wachten vooraleer vóór het Duitse Krijsgerecht te verschijnen. Niemand 'hunner was in de gelegenheid tot hem het woord te richten, maar in hun ogen had hij hun medevoelen en een warme sympathie gelezen. Doch het verleden, gaat hij verder, moeten wij vergeten. Wij moeten leven voor de toekomst, die we moeten opbouwen in een geest van verzoening en van broederlijkheid onder alle burgers en onder alle volkeren.

Daverende toejuichingen breken los wanneer de gevierde Rector-Magnificus zich terug neerzet.

Bijzonder treffend zijn ook de woorden geweest welke werden gesproken door Mr. Marcel Rémond. Deze herinnert eraan dat hij zijn eerste openbare tafelrede heeft uitgesproken, toen hij nog als student de Association des Etudiants catholiques français, te Leuven vertegenwoordigde, alwaar hij toen werd ingeleid door Mgr. Ladeuze en door een jonge student, die later Luc Homel is geworden. Hij verheugt er zich dan ook thans over dat hij andermaal in deze zelfde Universiteitsstad, in naam van al de Franse advocaten, het woord mag voeren. In zeer verheven bewoordingen spreekt hij over het lijden dat het aandeel is geweest van zovele franse advocaten, buiten de grenzen van hun moederland. Hij herinnert aan de drie Stafhouders die op hun post in Noord-Afrika zijn gebleven, tot ze door terroristen werden neergekogeld. Eén hunner had nog kort te voren in Parijs met de spreker over de toekomst van de Balie en van Frankrijk in Algerië gesproken. Hij wist dat hij niet meer zou weerkomen, en toch is hij vertrokken om zijn plaats in te nemen

aan het hoofd van de Balie, om er ten slotte te sneuvelen bij het vervullen van zijn plicht. Door het lijden heen ziet hij evenwel de nakende verrijzenis.

Op zijn beurt wordt Mr. Rémond warm toegejuicht.

Verder wordt nog het woord gevoerd door de vertegenwoordiger van de Stafhouder der Balie te Parijs, door Notaris Mr. P. Halflants, in naam van de notarissen, door Mr. Elvinger, Stafhouder van de Balie te Luxemburg en ten slotte door Mr. Janne, nieuw gekozen voorzitter van het Verbond.

Deze laatste wist, hoe moeilijk zijn taak ook was na het uitspreken van zes toasten, de aandacht van de disgenoten niettemin gaande te houden. Het slot van zijn rede, dat het Verbond zou dansen, maar nooit zou springen, werd met overtuiging door allen toegejuicht.

Na deze tafelrede, die eigenlijk de laatste moest zijn, werd nog in het Italiaans, het woord gevoerd door Mr. Edgar Van Dessel van de Balie te Leuven. Diegenen die Italiaans kenden, verzekerden dat het zeer geestig was...

Zoals gebruikelijk waren de spijzen en de wijnen biezonder verzorgd.

De avond werd besloten met een dansfeest, in het Foyer van de Stadsschouwburg gehouden. Het feest heeft tot in de vroege morgen geduurd...

's Anderendaags ontmoetten zeer talrijke Congressisten elkander opnieuw in de Abdijkerk van Park, waar ze de H.Mis bijwoonden, terwijl een andere groep de Universiteitsbibliotheek bezocht. Vooraf werd door het Bestuur een krans neergelegd op het graf van Mr. Olivier, die op het kerkhof van Park begraven is.

Na de H.Mis werd onder de leiding van een jonge, maar bevoegde Frater eerst de met talrijke schilderijen versierde zalen van het Prelaathuis, en daarna de zeer stemmige abdij zelf bezocht. Bijzonder werden de met beelden getooide plafonds der bibliotheek en refter opgemerkt en met veel belangstelling werd er in de kapittelzaal geluisterd naar een uiteenzetting over de kloostergebruiken.

's Middags, na dit dubbel bezoek, kwamen de congressisten opnieuw tezamen in het Kasteel van Arenberg, dat gastvrij door Mgr. Van Waeyenberg ter beschikking van het Verbond was gesteld.

Een heerlijk beiaardspel verwelkomde de confraters en hun echtgenoten, in afwachting dat het geleide bezoek van het Kasteel een aanvang zou nemen. Met de grootste welwillendheid werden uitleg en toelichting verschaft door de Conservator dhr. Udecem d'Acoz. De wandeling door het Kasteel, te midden van de rijkste historische herinneringen, bracht ten slotte de Congressisten tot in de grote wapenzaal, waar de lunch werd opgediend.

Tegen alle gebruik in, werd deze lunch, die zeer fijn verzorgd was, ook afgewisseld met toasten, niettegenstaande een bijna eensgezind protest. De nieuwgekozen Voorzitter van het Verbond wist evenwel onmiddellijk de lachers op zijn kant te krijgen, wanneer hij in naam van het Verbond een prachtig bouquet met gladiolen aan Mevrouw Van Roye overhandigde, om haar te tonen dat een Luikse advocaat in staat was om bloemen zonder doornen aan te bieden. Deze woorden gaven het sein tot een spontane en ware ovatie voor Mr. Roger Va Roye en diens echtgenote. Beiden waren diep ontroerd en blijkbaar getroffen door de onverdeelde sympathie en warme genegenheid van het Verbond en zijn talrijke leden.

Het voorzitterschap van Voorzitter Van Roye zal in de toekomst gekend blijven als één van de meest

verdienstelijke voorzitterschappen van het Verbond. Belangrijke en zeer gelukkige initiatieven werden door hem genomen. Hij is er nl. in geslaagd aan de algemene Raad van het Verbond een zeer representatief karakter te verlenen, door er de Stafhouders in functie en de voorzitters van de Vlaamse Conferenties en de Jeune Barreau's in op te nemen. Door het invoeren van de interbalie pleitwedstrijd en het Concilie der Jongeren heeft hij deze laatste bij de werkzaamheden van het Verbond betrokken. Zonder verpozen heeft hij zich gedurende twee jaar gewijd aan het Verbond en aan het algemeen belang van de Belgische advocaten. Het Vade-Mecum dankt het bestaan aan zijn initiatief. Hij heeft de dankbaarheid van allen verdiend.

Nadat de toejuichingen waren uitgestorven werd nog het woord gegeven aan Mr. Jean Poncet van de Balie te Genève en aan Mr. Monti van de Balie te Milaan, die beiden hun gevoelens van dank uitdrukten en tevens hulde brachten, namens hun respectieve landen, aan het Verbond.

Ten slotte werd het woord genomen door een confrater van de Balie te Breda, die het noodzakelijk achtte in een Vlaamse stad en in een land waar de grote meerderheid van de Bevolking zijn eigen taal spreekt, in een vreemde taal het woord te voeren.

Het Congres werd besloten met een wandeling door het prachtige park van het Kasteel van Arenberg en een bezoek aan het kernenergiecentrum, aan de tropische serren en aan het laboratorium voor thermodynamiek.

Het Congres is, met dat te Mons verleden jaar gehouden, een hoogtepunt geweest in het Voorzitterschap van Mr. Roger Van Roye. Het is ook de bekroning van een schitterend beleid.

E. O.

VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE TE ANTWERPEN

Welsprekendheidsprijskamp Herman De Jongh

Op 26 juni 1957 ging de laatste proef door van de welsprekendheidsprijskamp Herman De Jongh.

Zes stagisten hebben het woord gevoerd onder de kritische belangstelling van talrijke confraters. De jury, samengesteld uit Mr Biltris, Stafhouder van de Balie, de Heer Stafhouder Mr Victor, Mr Ooms, Mr Opsomer en Mr Van Baarle, stond ook deze maal voor een zeer moeilijke taak, zowel door het aantal sprekers als door de kwaliteit van de voordrachten. Mr Werner Lens nam als eerste het woord en behandelde de verschillende problemen die het internationaal wegverkeer stelt en zal stellen.

Mr Jacqueline Grimard daarentegen, had op zich de moeilijke taak genomen een meer humanistisch onderwerp voor te dragen. Haar onderwerp was de levensbeschrijving van de rechtsgeleerde Dupin.

Daarna was het de beurt aan Mr Ignace Clinck. Deze aarzelde niet de ingewikkelde theorie over het misbruik van recht samen te vatten en op originele wijze voor te brengen.

Te Antwerpen kan natuurlijk geen vraagstuk over het maritiem recht ontbreken. Een blik op deze rechtspraak werd door Mr Fernand Collin geworpen in zijn verhandeling over de garantiëbrief.

Op het rijk gevarieerd menu dat ons aangeboden werd, kon het internationaal recht geen verstek maken. Hier zorgde Mr Hugo Campo voor. Hij schrok er niet

voor terug de delicate verhoudingen tussen Indonesië en de Zuid-Molukken onder de loupe te nemen.

Als laatste van deze reeks werd het woord verleend door Voorzitter Bruno Wuyts, aan Mr Hein Albers. Deze hield een gloedvolle uiteenzetting over de dienstweigering, waarvoor hij door zijn publiek zeer hartelijk toegejuicht werd.

Het uur was reeds zeer ver gevorderd toen Mr Bruno Wuyts deze zeer interessante vergadering sloot en de jury aan haar diepzinnige meditaties overliet.

BALIE VAN KORTRIJK

Samenstelling van de Raad der Orde

Stafhouder : Meester Pierre Roose. Leden van de Raad der Orde : Meesters Em. Vandenberghe, André Delvoye, Gerard Kasiers, Maurice Claeys, Achiel De Gryse, Julien Mayeur, Pierre Gillon, Joris Declerck.

Meester Karel Van Tyghem was niet herkiesbaar.

NECROLOGIE

Mr EMIEL WILDIERS

Vorige week ontviel ons Mr Emiel Wildiers, die niet alleen een gezaghebbend en algemeen gewaardeerd advocaat was der Antwerpse balie, doch die tevens een man was die een belangrijke rol heeft vervuld in de Vlaamse beweging.

Hij bereikte de gevorderde ouderdom van 84 jaar en deze ouderdom hield hem in de laatste jaren verwijderd van het gerechtshof, alhoewel toch, tot zelfs in de laatste maanden, zijn aanwezigheid nog werd opgemerkt om er de ene of andere zaak te behandelen.

Mr Wildiers is gedurende vele jaren een der glories geweest van de balie van Antwerpen. Hij had een zeer belangrijk kabinet waarin hij hoofdzakelijk gewichtige handelszaken behandelde. De ouderen tussen ons hebben hem gekend in die periode waarin hij dagelijks pleitte voor de rechtbank van koophandel en zij herinneren zich zijn scherp en zakelijk betoog, zijn uitgebreide onderlegdheid en zijn overtuigende welsprekendheid.

Hij was een confrater die minzaam was in de omgang en uiterst nauwgezet in het vervullen van zijn beroepslichten.

Naast de vele en hoge beroepsdeugden, die hem kenmerkten, was Mr Wildiers een Vlaming uit één stuk, wiens leven volledig in het teken gestaan heeft van de Vlaamse strijd.

Van jongsaf heeft hij er zich aan gegeven met de volledige inzet van heel zijn persoonlijkheid. Hij heeft steeds innig het verband doorvoeld tussen de vervlaamsing van het rechtsleven en de algemene doelstellingen der Vlaamse beweging. Dit bleek zo duidelijk uit de prachtige openingsrede welke hij in de maand december 1909 gehouden heeft voor de Vlaamse Conferentie der balie van Antwerpen « Een strijd om levenseenheid » waarin hij de diepere gronden, die de drijfveren zijn

van het Vlaamse streven, op aangrijpende wijze heeft blootgelegd.

Zeër bekend is het merkwaardig antwoord dat hij deed verschijnen na de ophefmakende « lettre au Roi » van Jules Destrée. In zijn antwoord weerlegde hij op doortastende wijze de sophismen van de roekeloze en voortvarende wallonisant en leverde hij een rustig en overtuigend betoog over de doelstellingen van de Vlaamse strijd. Dit merkwaardig antwoord heeft een zeer diepe indruk verwekt en het is als een mijlpaal geweest op de weg der Vlaamse beweging.

Mr Wildiers heeft ook een handboek voor handelsrecht geschreven dat in de handelsscholen en avondleergangen de beginselen van het handelsrecht aan vele studenten heeft bijgebracht.

Heel het leven van Mr Wildiers is gekenmerkt geweest door de meest volstrekte oprechtheid. Hij heeft niet alleen zijn geloof in de Vlaamse toekomst beleden met woorden. Hij heeft er ook veel voor geofferd. De waardering en de hoogschatting, die zijn nagedachtenis zal blijven omstralen, bleek zozeer bij de plechtige lijkdienst, die verleden maandag plaats had in de St Jozefskerk te Antwerpen, waar al degenen die enige betekenis hebben gehad in de Vlaamse strijd van de meest gematigde tot de meest extremistische richting een hulde kwamen brengen aan de nagedachtenis van deze grote en eerlijke mens. En het was een aandoenlijk ogenblik wanneer, vanop het oxaal, bij het einde van de lijkdienst in gedempte toon « Mijn Vlaanderen heb ik hartelijk lief » op het orgel werd ten gehore gebracht.

Het Rechtskundig Weekblad biedt aan de nabestaande van de betreurde overledene de uitdrukking aan van zijn diep medevoelen in hun rouw.

R.V.

TIJDSCHRIFTEN

Arresten en Adviezen van de Raad van State. - maart 1957 :

Arresten n^{rs} 5531 tot 5581.

Omnilegie - 5 mei 1957 :

Wetgeving.

Nederlands Juristenblad - Afl. 25, 22 juni 1957 :

Prof. Mr J. C. Van Oven, Exoneratieclausules. — Prof. Mr C. W. van der Pot, Rechtspersoonlijkheid van overheidsinstellingen, -diensten en -bedrijven. — Prof. Mr G. E. Langemeijer, Mr J. G. Holsteyn †.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie - 22 juni 1957, n° 4497.

Mr A. R. Bloembergen, Onderhoudsuitkeringen en lijfrenten en het arrest van 12 oktober 1955 (II). — H. J. Holterman, Tijdens huwelijk gesloten huwelijksvoorwaarden een schenking ?, m.o. Mr P. W. van der Ploeg. — Mr K. N. Korteweg, Overzicht der Nederlandse rechtspraak, Zakenrecht (IV, slot).

Journal des Tribunaux - n° 4156, 23 juni 1957 :

J. Tassin, La rémunération des commissaires-reviseurs.

Revue de Droit Pénal et de Criminologie - n^{rs} 9 en 10, juni en juli 1957 :

J. Constant, La Probation. — Ch. Germain, Quelques aspects de la Probation Franco-Belge. — G. Hoornaert, Quelques réflexions sur la probation telle qu'elle est conçue par les projets de lois français et belges. — R. Vouin, La probation ou mise à l'épreuve et le procès de répression.

Recueil Dalloz de Doctrine de Jurisprudence et de Législation - 22e cahier, 8 juni 1957 :

Fr. Goré, L'aval de la lettre de change sans indication du débiteur garanti.

23e cahier, 15 juni 1957 :

Cl. Lussan, La Communauté économique Européenne, source de droit.

Juris Classeur Périodique - n° 25, 19 juni 1957 :

Rechtspraak met noten van J. Mazeaud, A. Colomer, P. Voirin, M. Frejavielle, R. Savatier, J. Voulet, M. Lécivain, P. Souty, M. Ancel.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"